Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the ima-ges to determine what is correct.

GÖTEBORGS UNIVERSITET

N:R 14 (1057) TORSDAGEN DEN 4 APRIL 1907 20:DE ÅRG.

IDUN
ILLUSTRERAD TIDNING FÖR KVINNAN OCH HEMMET
GRUNDLAGD AF FRITHIOF HELLBERG

HUFVUDREDAKTÖR OCH ANSV. UTGIFVARE: JOHAN NORDLING.

Mathilde De la Gardie. 1826–1907.

DET ÄR icke första gången, men i dag i anledning af hennes nyligen timade bortgång, som för Iduns läsarinnor återges dragen af den gamla grefvinnan De la Gardie, konungens trofasta och afhållna ungdomsväninna, en högt uppsatt dam och en gång, hvarhelst hon kom, medelpunkten för ett gladt, spirituellt och älskvärdt umgängeslif, så som det lefdes i forna dagar i läsecirklar, "charades en action", sällskapsspetakel, tillfällighetsvers och "öfverraskningar".

GREFVINNAN Mathilde De la Gardie, om hvars minnesrika lif här nedan skall gifvas några korta antydningar, växte upp på Stenhammar, faderns egendom i Södermanland, nu i prins Wilhelms ägo, och på Uppsala slott, där hennes föräldrar, landshöfdingen och friherrinnan v. Kræmer, f. Söderberg, i sitt hem samlade inte bara länets och stadens s. k. honoratiores, men alla, som i ett eller annat afseende utmärkt sig och särdeles då i den vittra världen. I en krets, där en Geijer, Atterbom, Josephson, för att nu icke tala om "de unga prinsarne" voro trägna umgängesvänner, rör sig den unga flickan, en intagande blondin, begåfvad, musikalisk, älskvärd, graciös... Hon dansar "ryska masurkan" med utsökt behag och hennes väsen har en egendomlig mjuk charm, som hennes beundrare ännu bevara i troget minne. Till detta är hon något — nej, mycket af en konstnärinna. Hennes samtida vittna enstämmigt därom. Konungen, hennes umgängesvän, har stundom erinrat om hennes Antigone, Bernhard von Beskow tackar i bref till hennes far för de berömda föreställningarna och prisar hos hjältinnan "denna blandning af värdighet och

"ANTIGONE"

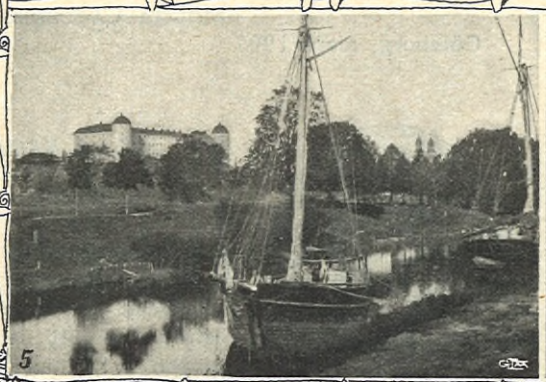

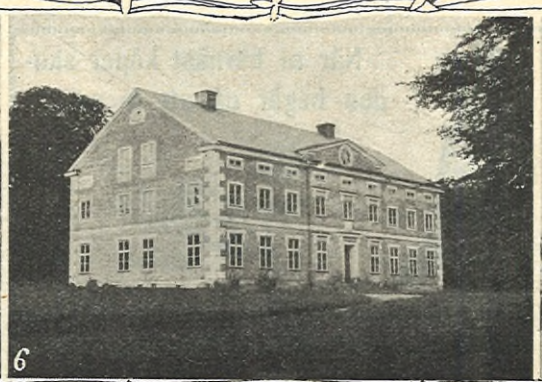

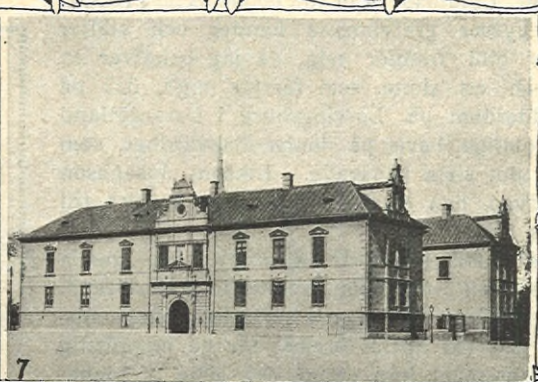

1. GREFVINNAN DE LA GARDIE SOM BARN MED SINA SYSKON ROBERT OCH LOTTEN VON KRÆMER. 2. MATHILDE DE LA GARDIE PÅ ÄLDRE DAGAR. A. JONASON FOTO. 3. GREFVINNAN DE LA GARDIE I YNGRE ÅR MED EN AF SINA DÖTTRAR. 4. GREFVINNAN DE LA GARDIE SOM ANTIGONE. 5. UPPSALA SLOTT OCH FYRISÅN. 6. SILFÅKRA. 7. LINKÖPINGS SLOTT.

behag, af själskraft och smältande ömhet, med eld i blick och tårar i röst..."

Man gaf — det var 1860 på Uppsala teater — Sophokles skådespel med Mendelssohns musik under Josephsons ledning. På den sistnämndes enträgna begäran hade den unga grefvinnan åtagit sig hufvudrollen. Några år senare skrifver J. apropå representationen på Kungliga teatern: "... jag tviflar på, att hufvudrollerna och chörerna (i Uppsala O. D.) blifva bättre än vid vårt oförgätliga företag."

Men Antigone är ingalunda hennes enda roll. Atterbom inflätar i en dikt en hyllning till hennes Jolantha, och C. F. Ridderstad jämför henne med Elise Hwasser apropå hennes uppträdande i Scribes "När damerna föra krig".

Om samma pjäs, som bl. a. uppfördes på 60-talet å Södra teatern i Stockholm, säger nu vid hennes död en insändarinna till denna tidning:

"Det var en afton under säsongen 1867 — möjligen 66. Jag, då en ung flicka, blef erbjuden en biljett till en välgörenhetsrepresentation på Södra teatern. I salongen fanns den eleganta världen, fruntimmerna mest i svarta sidenkjolar med hvita garibaldilif, iträdda med svarta sammetsband eller kulörta sidenband — eller i de då så vanliga ljusgula mohairklädningarna — med hvita "spektakelkappor" i burnusform utanpå.

Men intresset drogs mest till scenen, ty där skulle man för en gång få skåda "Sveriges förnämsta aktris", grefvinnan De la Gardie i hufvudrollen i Scribes "När damerna föra krig"... Grefvinnan spelade oförlikneligt".

Det är af intresse att bland hennes medspelare under Uppsalatiden var bl. a. — direktör Gustaf Fredrikson.

*

De drömmar om ett lif helt ägnadt den dramatiska konsten, som någon gång rörde sig i denna Jolanthas blonda flickhufvud, blefvo endast drömmar. År 1850 ingick hon äktenskap med sedermera landshöfdingen i Linköping, talmannen i andra kammaren grefve Robert De la Gardie, en af de unga studenter, som umgingos i hennes fars hus, någon gång hennes medspelare.

Hennes hem blir det gamla Silfåkra i Skåne, där hon tillbringar nitton år af sitt lif, år, om hvilka föga talats, men på hvilka biskop Billing hänsyftar i sitt tal vid hennes sista färd: "Det tyckes vara ett långt afstånd mellan kungaborgen och torparstugorna på Silfåkra, men från båda välsignas varmt den gamla goda grefvinnans minne."

I Linköping såsom "länets furstinna" upplifvar hon de Kræmerska traditionerna, deltar med varmaste intresse i allt, som rör länets väl och ve, står i spetsen för välgörenhetsföretag, utöfvar en älskvärd gästfrihet, sprider glädje omkring sig, icke minst bland ungdomen, outtröttlig som hon är, då det gäller att roa och underhålla.

Minnesgod som få för hon en vidlyftig korrespondens och underlåter aldrig att glädja sina vänner med små uppmärksamheter i form af "superba päron", de vackraste buketter o. s. v.

Adolf Lindblad, som till henne skref (1856): "Jag kysser grefvinnans händer och ställer hennes bild framför mig, då jag behöfver en själ och ett sinne, som förstår mig", fick på sin ålderdom på Löfvingsborg i Östergötland röna otaliga bevis på denna älskvärdhet, som hon i det sista bevarade. Liksom Josephson har äfven han skrifvit "ord och musik" till hennes ära.

Sina sista lefnadsår tillbragte den gamla grefvinnan i Stockholm, somrarne i Marstrand. Hon tillhörde konungens förtroliga umgängeskrets och var alltid föremål för en outtröttlig uppmärksamhet från denne den siste af hennes vittra vänner. H. P.

FRU ALFHILD AGRELL:

AF ALLA möjliga orsaker begära vi rösträtt: ej allenast för att få användning för våra förtjänster, utan också — hören, I män — för att få användning för våra fel.

Vi vilja kunna få sätta in vår "lilla" blick, när det gäller bedöma de stora frågorna; vi vilja kunna få med den trånga hushållsvyn bedöma miljonföretagen. (Vid t. ex. inspektionen af Rindöbygget skulle en kvinna ovillkorligen ha upptäckt "literbuteljerna dolda bakom stenblocken". Det är möjligt, att hon icke upptäckt något annat, men kanske hade detta ej heller varit nödvändigt.) Vi vilja köpa adelskap åt vår, mest genom otillräckliga hushållspengar frampinade, storartade förmåga att "tänja på slanten" och i stadshushållningen få sätta in vår ångestfulla bäfvan för en större skuldsättning, ty är det ej fasan för att göra en större skuldsättning än hvad nödvändigt är, som Sverige behöfver just nu mest af allt?

Hur det varit möjligt för mycket intelligenta män att på en gång förorda allmän rösträtt för män och samtidigt vilja (fortfarande) fastslå budskapet: "kvinnan tige i församlingen", hör till de gåtor, som ej kunna lösas — åtminstone i denna världen.

Ty hvad betyder allmän rösträtt för män? Jo, det betyder insläppandet af kolingarnas och Skeppsbromännens skrå. Se dem bara en enda gång vända ut och in på sina fickor, letande efter möjligheten till en sup, och man skall förstå deras motståndskraft — mot slanten — vid ett val.

Och så skola de nyktra, de äfven som förfallna ofantligt mycket mindre förfallna kvinnorna vara uteslutna som helhet — hela vårt intelligensfält hållas i träda.

Är det ej nästan, som om vi fruktades, ej såsom underhaltiga, men såsom obekväma? Ur kolingarnas grupp kan näppeligen en statsminister hamras fram, men hur det däremot kan komma att gå med kvinnorna är ju mera ovisst, oberäkneliga som de äro.

Ja, tänk om vi verkligen vore så oberäkneliga, att vi en gång skulle kunna lära oss statskonst? Nå hvad mer? Det blefve ju ändå männen, som finge äran — de, som lärt oss af sitt öfverflöd. Så begära vi rösträtt som ung, entusiastisk, obrukad kraft att möta ungsocialisternas uppmarsch under hatets ohyggliga blodsfana.

Låt en mor, en syster få deltaga i skötandet af staten, låt henne fullt förstå hvad det verkligen gäller, och varen säkra om, att hon som uppfostrarinna skall få nya, stora vyer och genom detta en ny kraft att fostra gossens själ. Ty det är dock i barnkammaren medborgaren anlägges.

Ja, vi begära rösträtt af alla orsaker på jorden. Vi äro trötta på att likna de omätliga norrlandsskogarnas lingonskördar, som år efter år, sekel efter sekel blommat, satt frukt och förvissnat till ingens nytta.

Vi vilja *gagna*, ej endast som kvinnor, men så mycket vi kunna — därför vilja vi ha rösträtt.

Vår obrukade intelligens pinar vår ansvarskänsla.

Och vår kvinnlighet? Varen lugna för den. Den är djupare anlagd och sträfvar mot ett djupare mål än att något så litet som en social medvind (ändtligen) skulle kunna förskingra den. —

Vi begära — i korthet sagdt — rösträtt för att ej längre känna oss tillhöra männen — men mänskligheten.

Stockholm, mars 1907.

ALFHILD AGRELL.

*

FRU FRIGGA CARLBERG:

Herr Redaktör!

NI VILL HA svar på frågan: *Hvarför* önskar ni rösträtt?

Därför att den enklaste rättskänsla kräfver det.

Därför att det är fullt logiskt.

Därför att våra barn behöfva skyddas af förnuftiga och humana lagar.

Därför att äfven vi kvinnor behöfva skyddas af förnuftiga och humana lagar.

Därför att vårt lands och vårt folks framtida utveckling behöfver alla goda krafter.

En fransk författare har en gång yttrat: "Genom att förneka kvinnan politisk röstratt minska vi med hälften folkets själ."

Och folkets själ det är alla dess möjligheter, alla dess etiska, kulturella och nationella värden.

Jag önskar rösträtt *därför* att jag anser, att Sveriges folk inte längre har råd att lefva med endast en half själ.

FRIGGA CARLBERG.

Göteborg, mars 1907.

*

FRU HILDA SACHS:

Herr Redaktör!

HVARFÖR JAG önskar rösträtt?

Emedan kvinnornas rösträtt är ett led i kampen för kvinnosaken.

Stockholm, mars 1907.

HILDA SACHS.

*

När ni härnäst köper skodon begär då att få se

Victoria kängan

Profva dem och öfvertyga Eder att de göra skäl för namnet

"Damernas favorit".

VICTORIA-kängor säljas i finare skoaffärer öfverallt — i alla modärna färger och skinnsorter, till populära priser.

Prenumerera oförtöfvadt på **BARNGARDEROBEN** alla mödrars ovärderliga skatt och hjälpreda.

DOKTOR KERSTIN HÅRD AF SEGERSTAD:

HVARFÖR JAG önskar rösträtt? — Därför att rättvisa bör vederfaras alla och alla krafter i samhället tillvaratagas. Samhället skall vara en syskonkrets, där man ej undertrycker klasser och individer, utan söker höja alla till högsta möjliga grad af intellektuell och moralisk utveckling.

KERSTIN HÅRD AF SEGERSTAD.

Stockholm, mars 1907.

*

FRÖKEN ELLEN WESTER:

JAG ÖNSKAR politisk rösträtt för kvinnan: *därför* att staten är en organisk kropp, som ej når sin fulla och sunda utveckling, om en af dess lemmar är afsnörad från begagnande;

därför att i min tanke kvinnans plats i det nutida politiska samhället ej kan särskiljas från mannens, utan måste vara jämsides med honom;

därför att kvinnans kraf och behof af rösträtt är en oafvislig och oundgänglig följd af nutidens förhållanden, under hvilka hon jämte mannen är nödvändig på arbetsmarknaden;

därför att kvinnans rättighet att hvart tredje år med sin röst bidraga till valet af riksdagsman *icke* kan splittra ett *enigt* hem, *icke* fordrar politisk insikt utöfver en normal medborgares begåfning och *icke* kan ingripa i kvinnans speciella uppgift som mor, emedan frihet att utebli från valurnan finnes.

Jag önskar rösträtt *snart*:

emedan den bitterhet, som följer vanmäktiga, men berättigade ansträngningar då kan undgås, och *emedan* de kvinnor, som nu arbeta till stor del för okunniga, oförstående och likgiltiga systrar, då själfva skulle kunna få göra en önskad insats i sitt lands politik.

Och jag önskar rösträtt så mycket mera, som två regeringar afslagit vår begäran därom utan att anföra något *sakligt* skäl. Man har sagt oss, att kvinnans rösträtt icke medtagits i kungl. propositionen, emedan det för tillfället varit klokt eller klokare att utelämna frågan därom. Men det kloka sammanfaller icke alltid med det rätta eller det modiga. Och därför synes det mig, att när intet *principiellt* hinder finnes, skulle det ha varit rättare och modigare såväl som det *klokaste* att stödja kvinnornas begäran genom att framlägga kungl. förslag om politisk rösträtt för kvinnan.

ELLEN WESTER.

Ängelholm, mars 1907.

Vi fästa våra ärade annonsörers uppmärksamhet därpå, att annonser till Idun måste vara oss tillhanda på fredag, för att kunna införas i följande veckas nummer. Från landsorten böra annonser åtföljas af likvid. Öfriga upplysningar lämnas på begäran omgående af

Iduns Annonskontor, Stockholm.

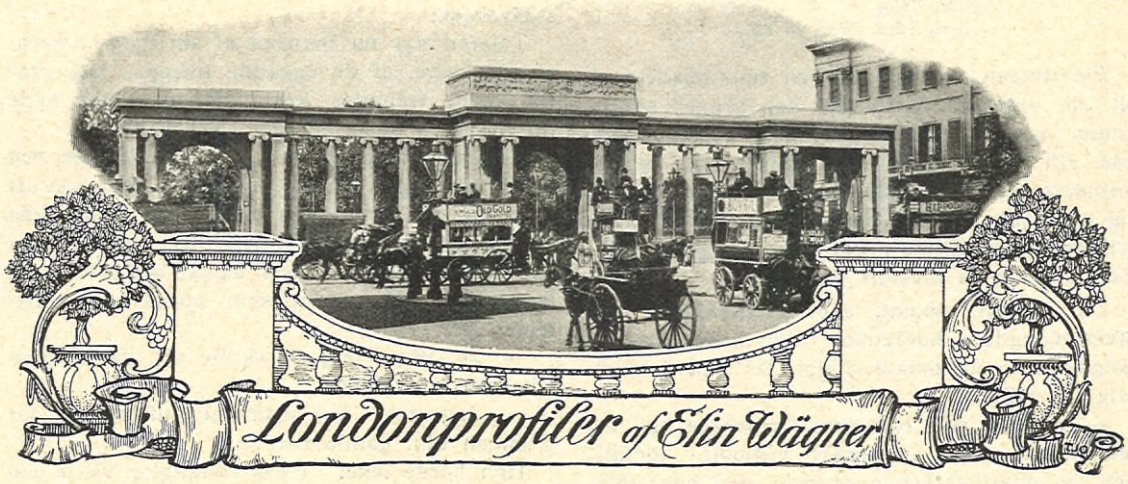

III.

Predikaren.

PÅ EN FRIBÄNK i Hyde Park neråt Marble Arch satt en främling med en bok i knät. Denne främling var helt ung och något af en svärmare, hvilket förklarar, att han kunde arbeta strängt, lefva på mager kost och Shakespeare och ändå vakna glad om mornarne. Just nu tänkte han helt förnöjd, att Portias domstolstal jämte en blick då och då öfver bokranden förbi de slitna gräsmattorna i parken bort mot trädgruppen, som begränsade dem, var allt hvad han behöfde för att fylla sin lediga lördagseftermiddag. Han älskade att se, hur dimman kom sopande öfver marken, steg omkring träden, skimrade i solen. För hvar gång han såg upp, hade den vecklat sig ännu ett hvarf omkring träden, suddat ut linjer och tunnat ut färger, till dess det var, som om man såg på omgifningen genom ett blåhvitt glas. Han glömde, att denna den tidiga höstens florslätta och oskyldiga dimma om några veckor skulle växa ut till ett odjur, som skulle vältra fram genom gatorna, slicka hans ansikte med sin kalla tunga och nästan kväfva honom med sin tjocka, svafvelhaltiga andedräkt.

Det började skymma, stilen flöt ihop, men detta underbara tal af Portia skulle han läsa en gång till:

The quality of mercy is not strain'd,
it droppeth as the gen 'e rain from heaven — —

En grof och smutsig hand lades mellan honom och Shakespeare.

— Läs inte mer, sir, ni fördärfvar ögonen.

Han såg upp, ännu med själen fylld af den visa och ljufva Portia. Han hade de sista minuterna varit svagt medveten om närvaron af ett svartgrönt bylte på bänken bredvid honom, nu upptäckte han, att byltet var något slags kvinnlig varelse, begåfvad med en mycket robust kroppshydda, möjligen också med en själ, i hvarje fall med ett par farliga ögon i ett kopparbrunt och afskräckande ansikte. Främlingen fann sig plötsligt lyssnande till en ström af ord, fann sig öfverväldigad af en massa goda råd, som han aldrig begärt och aldrig skulle följa. — Han visste aldrig, hur och när hon tog det korta steget från hans hälsa öfver till sina egna privata angelägenheter, men efter fem minuter kände han hennes lif, sådant som hon föredrog, att han skulle känna det.

Han smålog, då han tänkte på Portia, men lyssnade saktmodigt, sägande sig, att när så få kvinnor äro visa och sköna som hon, och så många hvarken det ena eller det andra, en man måste låta sig nöja, om han kan träffa en kvinna, som är någondera delen.

Och hans nya bekantskap var en vis kvinna, ty hon hade en tok och ett kräk till man, och mera behöfs det inte.

— Får aldrig ett ord ur'n, går och slarfvar och kryper i vråarna. Om han har arbete? Sopar gatorna och får sig en slant, men aldrig att han tar ett glas, har inte förstånd nog att värderat, och det ska va' min man de'.

Främlingen såg i fantasien framför sig en geléaktig människoklump, stum, slö, hjälplös, och han ryste, då hon anförtrodde honom, att det fanns utsikter för att denna imbecilitet skulle belasta släktet i en oöfverskådlig framtid, ty makarna hade en dotter, som var likadan.

Hon uppmärksammade hans rysning och tillskref den kvällskylan, som kommit med mörkret.

— Kom, låt oss gå, my dear, sade hon kordialt, en droppe starkt — —?

Han insåg, att hon väntade något slags sprithaltig vedergällning för att hon underhållit honom, men han saknade lust och mynt, var trött och ville komma undan. Därför ledde han vägen neråt Marble Arch i hopp att kunna glida från henne i trängseln. Den öppna platsen vid Marble Arch var tätt besatt med små och stora svarta klungor af folk, hvar och en med något slags talare i sin midt, religiösa, socialistiska, regeringsvänliga, nykterhetsvänliga, nykterhetsovänliga.

Byltet ville gå förbi — "för det har aldrig händt mig, att jag hört på sånt", men främlingen stannade resolut vid en liten skara, som samlat sig inför ett plakat, med anslag om gatumissionens kvällsmöte. Han fick plats i den innersta cirkeln och glömde sin följeslagarinna och hennes historia.

Mötet hade nyss börjat: en ung kvinna höll ett slags inledningsbön. Hon hade knäppt händerna och slutit ögonen, och inför allt folket, med bullret från gatan och fragment af de andra talarnas föredrag i öronen, talade hon helt privat med sin Gud. Hon hade en gulhvit porslinshy utan öfvergångar, djupt skuggade ögonhålor och en liten rörande, barnslig mun. Främlingen kunde endast delvis uppfatta hennes ord, och han bara önskade, att hon skulle slå upp ögonen och låta honom se dem. En ung man med trinda, röda kinder, trinda, svarta ögon och blankt, svart hår i stripor öfver sin låga, hoptryckta panna stod bredvid henne, och främlingen föraktade honom, emedan han stirrade lika intensivt på flickan som han själf. Han hade nu bestämt sig för att icke gå, förr än han lyckats fånga hennes blick, men hon såg aldrig upp, och när bönen efterföljdes af en sång, sjöng hon med sänkta ögon. Den rödkindades funktion blef nu klar, han var så god som en orgel och sjöng med ett nit, som främlingen föraktade:

MELLINS FOOD är en lättsmält kraftföda för såväl barn som äldre personer. — Mellins Food ökar mjölkafsöndringen hos ammande mödrar.

Crown Him,
crown Him,
crown Him, King of all.

Främlingen förstod, att den rödkindade med all sin inskränkthet under den sången skulle kunna vandra triumferande genom plågor och död till Dens möte, om hvilken han sjöng, förutsatt att han hade den bleka flickan med sig att hålla tonen. Han förstod det och uppfylldes af afundsjuk ovilja och ville gå sin väg, men det var ju flickans ögon...

Då sången tystnat, sköt en liten man upp öfver mängdens hufvuden. Han hade ökat sin längd med en omkullstjälpt lår och ämnade tala till folket.

— *I am a silly old man,* förklarade han inledningsvis med ett smått vemodigt tonfall, och de omkringstående svarade med högljudda instämmanden. Detta förvirrade honom en smula, han började stamma och fubbla, men hakade sig slutligen fast vid en fras — och Gud vet hvarifrån han fick den — som han slungade ut på måfå:

— Ni måste döpas, *friends*, döpas, säger jag, och hvarmed?

Ingen svarade på denna fråga, som man betraktade som enbart retorisk, och han måste upprepa den.

— *O, my beloved brethren*, i hvad skola vi döpas?

— I brandy, svarades otåligt ur mängden, och kvickheten applåderades.

Främlingen hade fortfarande blickarna fästade på flickan. I lyktskenet, som föll snedt öfver henne, fångade han ändtligen en glimt af hennes ögon, när hon såg upp och gaf gycklarne en snabb, harmsen blick — som borde slagit dem till marken, tänkte han. Ja, *det* var ögon, han tyckte sig se mycket i dem, men knappast sundt förnuft, han frös till igen och blef frånvarande.

Han hörde icke längre på, hur mannen på låren vinglade fram sitt tal, sammanbindande dess fragmentariska delar med sorgsna och oupphörliga erkännanden af att han var en enfaldig gammal man, som ingenting begrep. Han roade emellertid sina åhörare, deras antal växte, och uppmuntrande eller opassande interjektioner föllo täta omkring honom.

Döpelsen var nu för länge sedan öfvergifven, han hade snuddat vid nådens ordning och brutit stafven öfver världen i allmänhet och ohederliga advokater i synnerhet.

Då vaknade främlingen plötsligt till vid att höra en dundrande stämma utbrista:

— Ja, jag är en enfaldig gammal man och inte mycket begriper jag, men det vet jag, att alla kvinnor skulle kastas i den brinnande svafvelsjön.

Talaren var nu berusad af sin egen stämma, af sitt ämne, af de eggande tillropen från skaran, som trängdes kring honom. Han hade blifvit röd i ansiktet, och ögonen glödde.

Förslaget mottogs med blandade känslor, och hvad främlingen angick, så kände han lust att ta mannen i armen och vräka ner honom från låren. Hade han icke nyss läst om den visa och ljufva Portia... och flickan vid lyktan... fanns det väl någon, som hörde mera himmelen till?

— Jo, säger jag, de skulle dit, där matken icke dör och elden...

— Jag tror du ordinerar luftombyte för gumman din, gamle narr...

Han hörde icke. Hans vältalighet växte och han med den, det var slut med fubblet, och han höjde sig till patos.

Om han känt Tertullianus kunde han bekvämligen åberopat sig på honom och med honom sagt: "O, kvinna, du är porten till helvetet." Nu sade han visserligen ungefär detsamma, men han behöfde flere ord.

— O, dessa fördömda kvinnor, hemmen göra de till helveten och gatorna... inte en gång på gatorna... där går de och dinglar med sina fyllda silfverpungar i händerna, guldmynten lyser genom maskorna och skramlar... och en karl, hungrig och naken, eländig... som ville vara ärlig... han ser det, han frestas och frestas, och en dag slår han till och gör sig olycklig, men det är det, o, de fördömda, som de åstun...

Han stannade midt i ordet och smällde igen käkarna öfver resten. Hans ansikte förvandlades, hans blick stelnade i ett uttryck af ohygglig bestörtning. Midt framför honom stod en stor och grof kvinna, icke mindre häpen, men mycket mindre förskräckt.

Ögonblicket därpå hade predikaren försvunnit från låren, och genom den delade folkmassan, som var alldeles tyst, gick en mycket liten hopsjunken man med sänkt hufvud. Bredvid honom, desto mera bred och myndig men något vacklande i gången, gick kvinnan.

Främlingen kände igen henne, det var byltet från bänken. Han anade en tragedi och följde efter paret. Bakom honom ljöd sången igen:

We are marching upward to Zion
beautiful, beautiful Zion,
we are marching upward to Zion,
the beautiful city of God.

Det var ynglingen med de röda kinderna, som sjöng, och bredvid honom stod den bleka flickan, som hjälpte honom att hålla tonen.

I LONDONS HYDE PARK.

Våra stadsbostäders inredning.

Förslag till en diskussion.

DEN BEKANTE arkitekten Per O. Hallman har genom Idun velat till fruarna landet rundt och Stockholmsfruarna isynnerhet säga ett ord i den mer än någonsin aktuella frågan om "våra stadsbostäders inredning". Det har allt mera ingått i medvetandet, att den saken icke är hrr arkitekters och byggmästares ensak, att den äfven angår hemmets härskarinna, husmodern, ja, t. o. m. att frågan icke utan hennes medverkan kan få en fullt tillfredsställande lösning. Erkännande detta vädjar också arkitekt Hallman i nedanstående artikel till fruarna och öfriga sakkunniga och intresserade att uttala sig i frågan, bära fram sina klagomål, önskemål och uppslag, m. a. o. sätta frågan under debatt. Men för att en diskussion skall få något att samla sig kring, har arkitekt Hallman bifogat en planritning, visande en fyrarumslägenhet, ordnad ungefär efter Solidarsystemets grundprinciper och helt säkert ägnad att väcka intresse liksom att ge impulsen till en diskussion, för hvilken Idun med nöje vill upplåta sina spalter. Vi lämna ordet åt artikelförfattaren.

UTAN DET ringaste tvifvel äro Stockholmsvåningarna i de flesta afseenden att räkna till de bekvämaste hyresvåningar eller "lägenheter" i, allvarligt taladt, hela världen.

Ändå äro *våra* hyreskasernsfruar ej nöjda, och kanske med rätta.

Den tyska frun måste, när hon flyttar, taga med sig snart sagdt både rubb och stubb, ej väggarna och tapeterna, golf och tak, men nästan allt det öfriga. I vissa trakter af Tyskland — Rhentrakterna, Köln m. fl. städer — måste hon till och med taga köksspiseln med sig; badkaret och alla de stora skåpen naturligtvis också. — Den danska frun vet ni ju ock har sina bekymmer.

Pariserfrun har ej så stort besvär, men däremot är hon tvingad att vara en mästarinna uti att på minsta möjliga yta göra mesta möjliga trefnad; garderober höra utom i undantagsfall till de fromma önskningarna eller åtminstone kunna de på intet sätt mäta sig med våra dylika; andra "utrymmen" äro därefter.

Londonfrun "bor icke inne" i ett hus med 20 andra fruar; hon flyttar nog kanske någon gång, men hyreskasernen vet hon ej ännu mycket om annat än händelsevis genom någon af sina bekanta. Ledsamt nog känner jag henne ej — hoppas göra det genom eder, när den här diskussionen lider mot slutet.

Som det är bäst att vara ärlig, känner jag ej heller Pariserfrun i gemen och har rörande henne samma sistnämnda önskan, ej heller New-Yorkfrun — men Stockholmsfrun något litet och det är om hennes anspråk på bostadskomfort och hvad hon menar med våningspraktiskt jag tycker det är skäl att vi böra föra en allvarlig diskussion, för det är i alla fall hon som bestämmer, hvar *våra* skåp skola stå.

Om ni hade en aning om, ni fruar, hvad edra "små" pretentioner inverka på hela den s. k. bostadsfrågan, skulle ni säkert både i en del fall stämma ned anspråken och i andra höja dem, tala vid edra män att förenkla och åter förenkla (men ej på trefnadens bekostnad), sluta eder tillsammans och gifva ut förhållningsregler, verkligen slå ett allvarligt slag för att komma till en sund hemmens anordning.

Icke skola ni låta eder nöja med byggmästarnes och arkitekternas diktamen — som de fått af förra århundradets genomsnittsfru — ni äro ju icke alla att skära öfver en kam. Säg edra önskningar, men öfverdrif ej, tag det med ro, samla hvad som är klokt och dessutom billigt utförbart, sätt en enkel form på det; men gå icke i smyg, sjung ut hvad ni har på

Lagermans flytande putspomada BON AMI.

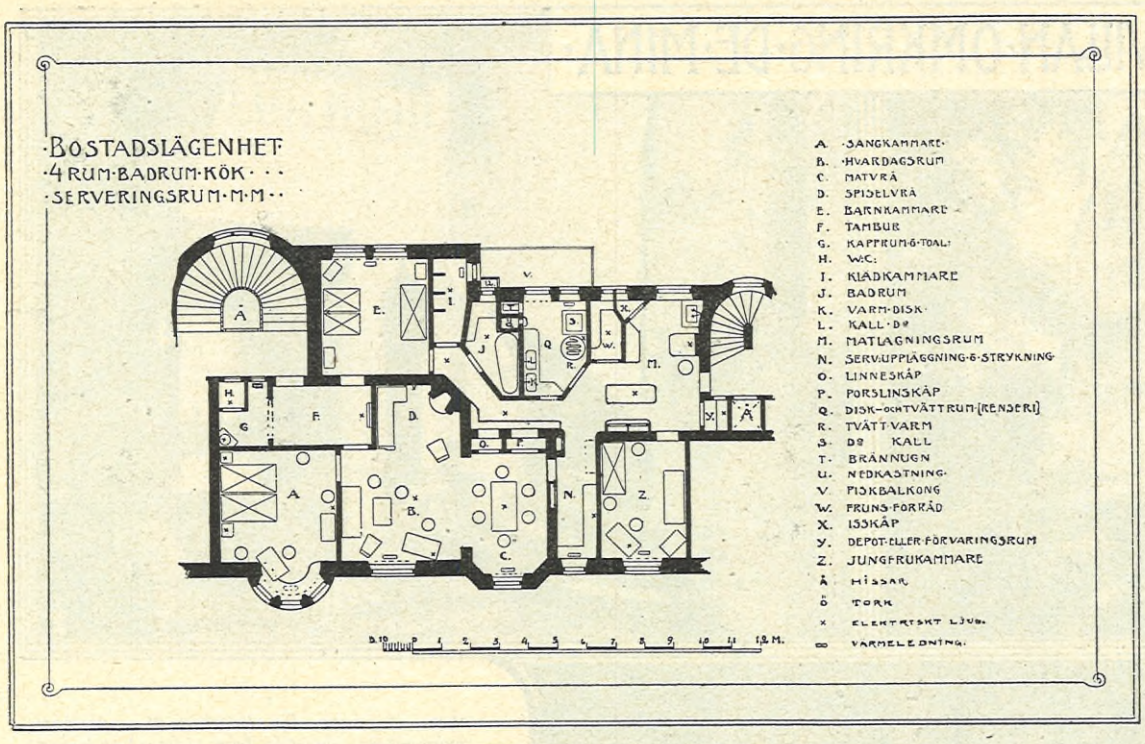

hjärtat — äfven om det skulle göra en bresch i hyresjobbet, i hvilket kanske edra männer hafva aktiemajoriteten.

Ni har en bra stomme för diskussionen i den s. k. Solidarfrågan och de nyligen i tryck utgifna svaren. Finnas att köpa i bokhandeln. Dela upp "Solidarämnet" i två delar: jungfrufrågan och bostadsfrågan. Tag den sistnämnda nu, då kanske ni äfven får oss männer med; den andra må ni nu låta antingen anstå eller ock behandla särskildt.

Här en liten ritning.

Kritisera den, och diskussionen är i full gång, ritningen är gjord därför.

Några af mina egna anmärkningar och ett svagt bemötande af en del:

(Premisser: Lägenhet för mindre familj, värmeledning m. m.)

1. Barnkammaren ligger icke invid sängkammaren, så frun sofver en tid rätt oroligt, men herrn lugnt, hvilket sistnämnda behöfs i vår jäktande tid.

2. Tamburen har intet direkt fönster att släppa ut matoset från kök och servering — men då intet sådant kommer dit så . . .

3. Schäslongen har icke fått plats i sängkammaren — för frun har glömt köpa den dammgömman och sofver kanske ej om dagarna.

4. Dagern till skrifbordet i hvardagsrummet kommer ledsamt nog ej från vänster; möblera om rummet.

5. I matvrån kan ej gifvas stora middagar, man är då tvungen att vända på bordet, hvilket är mycket besvärligt — och hvar skola gästerna vara, medan den högviktiga, sekreta proceduren, dukningen, skall pågå — om den ej redan är gjord, när de komma.

6. Serveringsrummet har ej blifvit en fullt så lång korridor, som nu tycks vara det enda rätta receptet.

7. Det värsta af allt: köket, laboratoriet, har glömt sin dörr till serveringen — den där dörren, som alltid står stängd.

8. Hela familjens klädförråd är samladt på ett ställe, så fruns balstass har beklagligt nog kommit i samma rum som herrns frack o. s. v.

9. Badrummet är för litet, man får krypa i där hufvudet sedan skall ligga; ohygieniskt!

10. Hvar man skall ha orena kläder syns aldrig på ritningar; skulle kunna väcka anstöt.

11. Rensrummet bör kanske utgå och ersättas med större badrum och ökning af köket. (Äfven därom må nu tvistas.)

12. Skafferiet har frun fått besvär med att kunna gå in i, så namnet har blifvit: fruns förråd.

Ja, nu är dussinet fullt, men för att kritikolyckan skall komma ordentligt, tar jag äfven med den 13:de anmärkningen:

13. Hyran blir afsevärd, och den ena vill ha det si den andra så, därtill

14. Låt detta nu vara hvad det är: en diskussionsinledning, ej ett definitivt förslag af

P. HALLMAN.

Olika synpunkter.

LANDSHÖFDING WIDÉNS tal i andra kammaren om arbetsintensiteten i ämbetsverken var roligt och gjorde effekt. Våra ämbetsmän, som icke ha någon sårbarare punkt, påstå med en mun att det var orättvist. Det är möjligt, att det var orättvist. Det finns ju så många meningar om arbete och hvad ett arbete är värdt.

Jag sammanträffade med en af de angripna:

— En kanslisekreterare, sade han. Man börjar med 4,000 kr. och kommer till 5,000. Man kan inte begära, att en man med hans förutsättningar skall gå upp i sitt arbete. Besinna studierna, hans juridiska utbildning. Han måste skaffa sig biförtjänster för att kunna lefva.

Strax därefter mötte jag chefen för en stor affärsbyrå. Vi talade om en gemensam bekant:

— Han har det rätt bra, sade han. Vid sidan af hans plats har jag skaffat honom en del extra inkomster. Han förtjänar sammanlagdt omkring 4,000 kr. och sköter sig utmärkt. Han är samvetsgrann, arbetsam och har ganska lätt att skrifva.

— 4,000 kr. äro inte mycket för en man med hans juridiska kunskaper, invände jag.

Han såg förvånad ut:

— Juridiska kunskaper? svarade han. Han är i alla fall ingen skarp jurist. Det är knappast antagligt, att han kan förtjäna mera på annat håll.

Jag tror, uppriktigt sagdt, icke, att våra ämbetsmän ha för ringa ersättning för sitt arbete. Felet är, att de värdera sitt arbete för högt. De vilja ha betaldt icke endast för hvad de göra, utan hvad de icke göra. De vilja icke endast ha betaldt för hvad de göra och icke göra, utan för hvad de äro. Det är icke kanslisekreterarens arbete, som frågan gäller, utan kanslisekreterarens ämbetsmannavärdighet. En ämbetsman står i vårt land så högt, att hans arbete icke kan jämföras med andra människors. Om han själf någon gång jämför, så är det alltid med hvad skickliga och kunniga män förtjäna i enskild tjänst, och han jämrar öfver staten som arbetsgifvare.

5,000 kr. om året med utsikt till befordran, med en orubblig ställning och en tryggad ålderdom — är det dåligt? Alla människor kunna icke bo vid Strandvägen och lefva som fondmäklare. Gå till vår kontorsvärld, våra enskilda banker, vår industri. Hvad kräfs icke för att komma upp till en motsvarande aflöning, men utan motsvarande lugna ställning? Gå till våra stora tidningar. Det är endast ett fåtal af de allra bästa pennorna, de starkaste intelligenserna, som åtnjuta förmånen af en lön, som själffallet tillkommer en medelmåttig ämbetsman. Om deras ålderdom skola vi icke tala. De bli sällan gamla. Lyckligt nog för dem själfva sliter deras arbete ut dem i förtid.

Det är möjligt, att herr Widén var orättvis i sina uttalanden. Men hur lyckligt är det icke ställdt här i världen, där själfva orättvisan kan bli rättvis.

Vår frågoafdelning.

SOM VI REDAN tidigare i Idun framhållit, tillämpa vi numera ett delvis nytt system med afseende på vår afdelning för »Frågor och Svar», i det vi af de inkomna frågorna bereda plats endast åt dem, hvilkas besvarande anses vara af *något allmännare intresse* för läsekretsen. För att uppmuntra våra läsare att själfva flitigt besvara de framställda frågorna, utdelas för hvarje månad

ett pris på 10 kronor

för det bästa eller »piggaste» svaret. Se för öfrigt de närmare bestämmelser, som alltid inleda Frågo- och Svarafdelningen.

Teckningslista för bidrag till Wennerbergstoden i Uppsala

finnes för hugade bidragstecknare tillgänglig å tidningen Iduns byrå, Drottninggatan 51, Stockholm, och mottagas äfven tacksamt pr post insända bidrag, hvilka sedan i sinom tid komma att redovisas i Idun.

Äkta Schweizer-Broderi.

Rekvirera prof och modeplanscher å våra halffärdiga, broderade, hvita, **tvättäkta battistklädningar** från kr. 23.50 till kr. 55.20 för hela klädningen.

Vi sända de utvalda klädningarne **tull-** och **portofritt** till bostaden.

Schweizer & Co., Luzern F 8 (Schweiz).

Sidentygs-Export. — Kungl. Hoflev.

LUZERN

Förnäm vistelseort under sommaren.
G:D HOTEL NATIONAL.
Härligaste läge vid Vierwaldstättersjön. Rum från 4 kr. Ill. prospekt gratis

·VILLAN·OMKRING·"DE·MINA"·

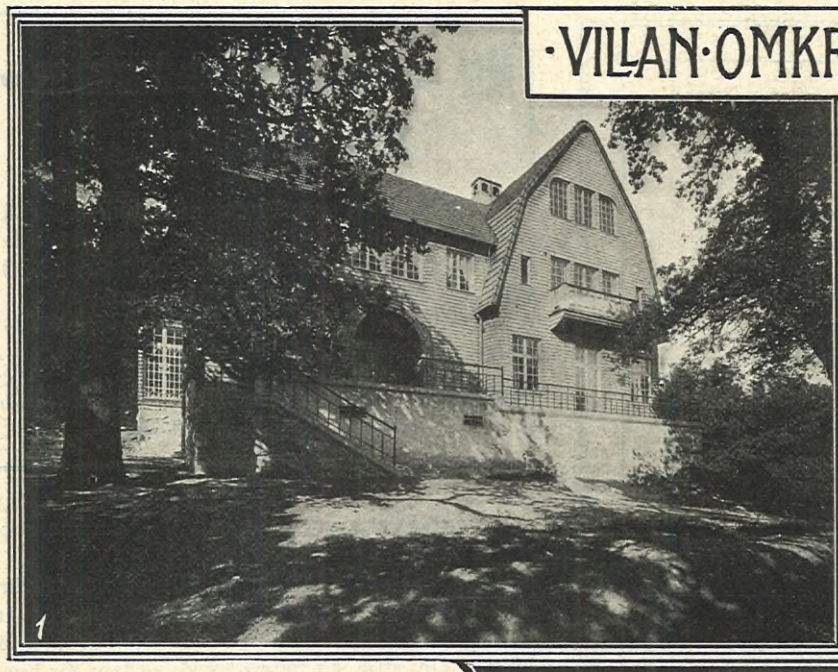

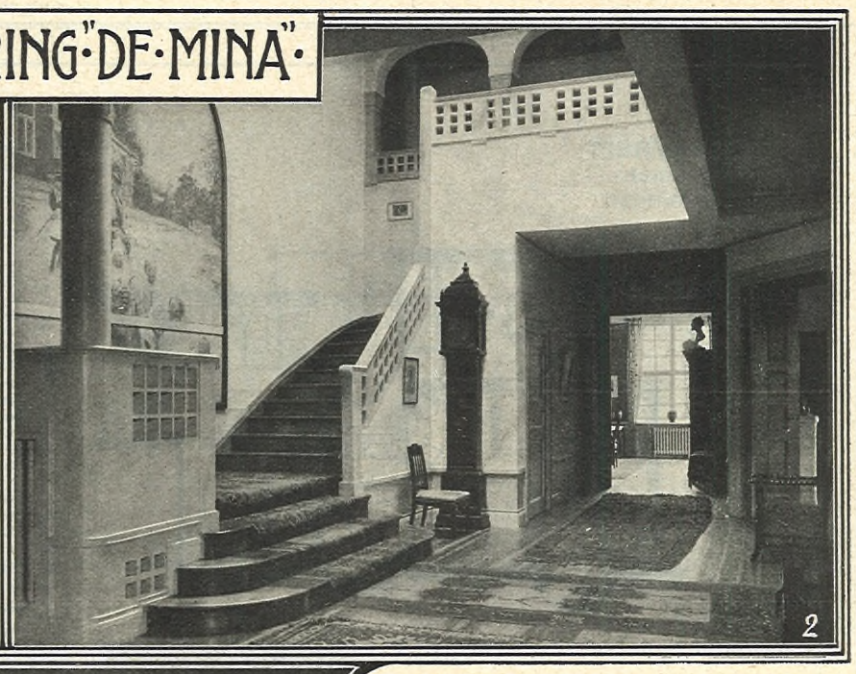

PÅ BACKKRÖNET ofvanför Bellmansro skymtar genom tallarnas och ekarnas gallerverk de enkla och harmoniska konturerna af en af de vackraste villor, som Stockholms omgifningar ha att uppvisa. Denna villa innesluter en samling af konstsaker, som man, utan att våga några jämförelser, kan beteckna som utsökt och därtill ytterst värdefull. Detta är icke att förstå, som skulle hofrättsnotarien *Torsten Laurin*, ty det är hans af arkitekten Östberg ritade villa "*Ekarne*", som åsyftas, förvandlat sitt hem till något slags imponerande och afskräckande museum. Därtill har han alltför god smak. Men konstälskare och konstkännare, han heter inte för inte Laurin, har han från skilda land och tider samlat konstskatter, som sedan apterats till dagligt bruk, och han har prydt sina väggar med relativt få, men värdefulla konstverk. Liksom de flesta samlare har han jämte den konstnärliga synpunkten äfven en annan för bedömandet af ett konstföremål: han ledes af sin förkärlek för det sällsynta, rariteterna. Sådana har hr Laurin många, och dessas fulla värde uppskatta endast kännare. Men hvad hvem som helst kan uppskatta, är smaken vid anordningarna, det ljusa, behagliga helhetsintrycket, de enkla, rogifvande linjerna och de harmoniska färgsammansättningarna. Redan den stora nedre hallen förmedlar detta intryck. Den är hållen helt i hvitt, men ljusanordningarna dämpa dagern, så att de stora hvita ytorna icke irritera ögonen. I trappuppgången, midt emot entréen, har man Carl Larssons kända tafla "De mina", enligt hr Laurins utsago det konstverk, kring hvilket hela villan är byggd. I hallen står också ett snidadt skåp af ebenholts och päronträ i flamländsk renässans, det dyrbaraste af alla de dyrbara konstföremål, som befinna sig i hr Laurins ägo.

Kring hallen äro grupperade matsal, bibliotek och salong. Att uppräkna konstföremålen i dessa rum, skulle vara ungefär detsamma som att upprätta en fullständig inventarieförteckning, och därtill är våra spalters utrymme för begränsadt. Mattorna exempelvis, persiska från sjuttonhundratalet, kunde förtjäna en afhandling för sig.

I matsalen, med möbel ritad af Carl Westman, stannar man särskildt vid det beryktade skåp, som Christian Eriksson själf gjort. Dörrspegelns relief är lika konstnärligt utförd som motivet är förtjusande. Järnbeslagen på innersidan af dörren äro efter Erikssons ritningar utförda af den svenske smideskonstnären Petter Andersson i Taserud och ha gjort sin mästare känd långt öfver Sveriges gränser. Af honom är också det vackra smidet i de öppna eldstäderna i salen och biblioteket.

Salongen har en möbel i s. k. sydsvensk herrgårdsstil, som tillhört P. D. A. Atterbom.

Den elektriska armaturen är delvis från den berömde, nu aflidne Gallé, delvis från Tiffany, och med dessa båda namn är allt sagdt.

I hr Laurins konstgalleri finnas de bästa namn representerade med mycket fina saker. I hallen har man sålunda förutom den förut omtalade Larssonska duken, ett damporträtt af Josephson, saker af Paulsen, Kreuger, Vilhelmson och Pauli. Salongens väggar prydas af en duk af Norrman från han tidigare period, en af prins Eugen, frih. Bildts porträtt, måladt af Zorn, en Fahlcrantz och en af Eugén Jansons få pasteller.

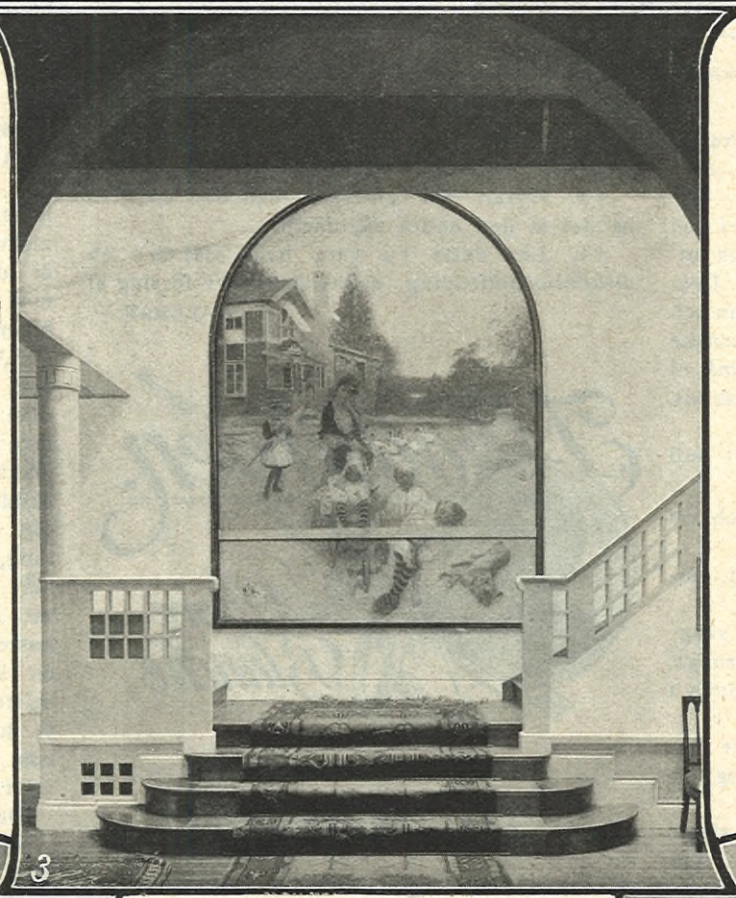

1. HOFRÄTTSNOTARIEN T. LAURINS VILLA PÅ DJURGÅRDEN. 2. HALLEN. 3. TRAPPUPPGÅNGEN MED CARL LARSSONS STORA TAFLA "DE MINA". 4. SALONGEN 5. MATSALEN. 6. BIBLIOTEKET. A. BLOMBERG FOTO.

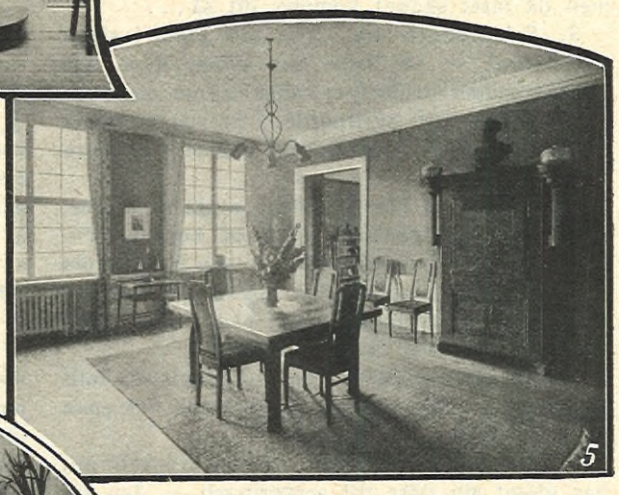

Biblioteket, som domineras af Rodins byst af Rochefort, har en stor typisk Eugén Janson på ena kortväggen och på den andra Carl Larssons porträtt af husets fru. I matsalen hänga Zorns berömda "Bryggeriinteriör" och hans första upplaga af "I omnibusen", den andra befinner sig i ett amerikanskt galleri.

Af etsningar har hr Laurin en mycket stor och intressant samling, Le Grand, Klinger, Dürer, Carl Larsson och framförallt Zorn. Hr Laurin äger en stor del af Zorns etsningar i första-handsaftryck, och öfre hallen — som för öfrigt leder till sof- och gästrum — är ett helt litet Zorngalleri.

FRÅN HERREGODS TILL FJÄLLHEMMAN.

ETT PAR BILDER UR SVENSKT JORDBRUKSLIF AF HON. WILLIAM WIDGERY THOMAS.

UTANFÖR KUNGL. JAKTPAVILJONGEN. MINISTER THOMAS TILL HÄST.

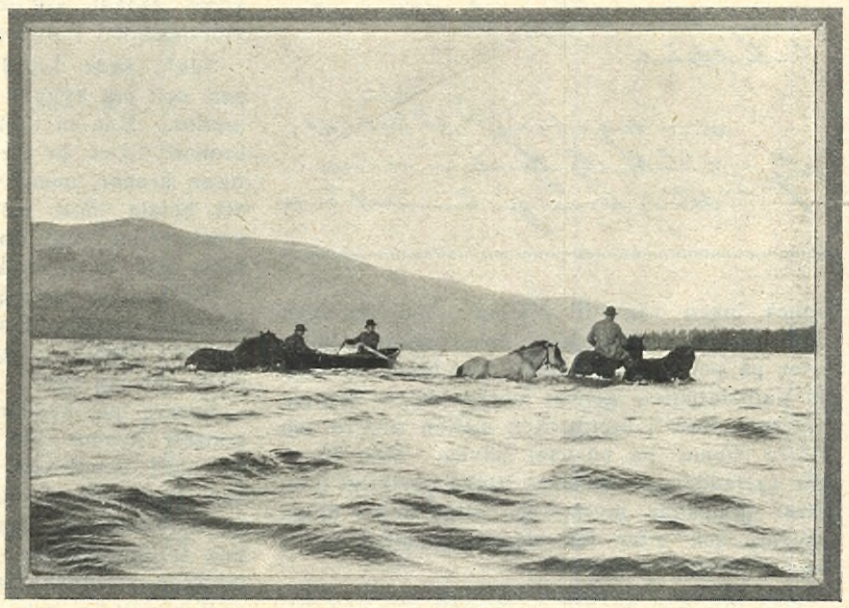

HÄSTARNE VADA ÖFVER OTTSJÖN. I BÅTEN FRAKTAS RESGODSET.

LAPPKUNGEN LILL-JO DRAR EN BIT PÅ SIN FIOL.

II.

OM VI lämna Rehnstad och fara norrut genom djupa skogar, förbi leende insjöar och fridfulla byar, få vi se, att odling af hvete försiggår norr om Stockholm, men upphör vid Dalälfven på omkring sextioen graders latitud. Hafre och råg kunna under gynnsamma omständigheter trifvas ända upp till öfre änden af Bottniska viken. Korn, som är det härdigaste sädesslaget, kan frambringas något längre norrut, och lika högt uppe i norden, som korn kan mogna, växer potatis.

Ofvanför kornregionen kan endast gräs framalstras, höskörden är den enda, jordbrukaren förvandlas till herde, och uppfödande af boskap samt tillverkning af smör och ost äro hans förnämsta sysselsättningar.

Ännu längre norrut, likasom i nordväst vid den bergskedja, som skiljer Sverige från Norge, ligga stora högländta, kalla och ödsliga fjälltrakter, där intet träd kan växa, där jordbruk är omöjligt och där människor ej kunna lefva, utom några spridda flockar af lappar, hvilka ströfva utöfver dessa vida ödemarker med sina renhjordar, som icke behöfva annan näring än mossan på bergen.

En gård typisk för boskapsskötsel är Vallbo, som ligger högt bland bergen i Jämtland. Det

LAPPBEGRAFNING UTANFÖR VALLBO LAPPKAPELL.

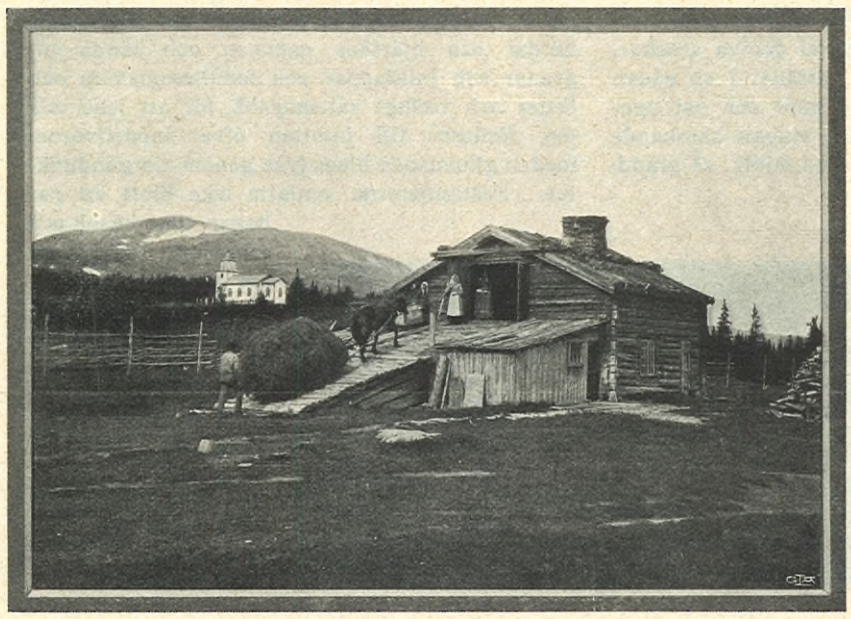

VALLBO FJÄLLHEMMAN OCH LAPPKAPELL.

I LAPPLÄGRET I NÄRHETEN AF VALLBO.

Jendistrickad som på grund av Grunnes Kornmällöl, ansen densamma motsvarar allen anspråk på en god billig och dryg träle- och hemmölöl.

Ingeborg Ekkelins enk. af Ekeby Hjälpreda och Röljeholm för kommunal ö...

finnes ingen väg till Vallbo. Man får stiga upp på en lurfvig häst och resgodset följer efter på packhästar. Uppför de branta sidorna af Vällistafjället, genom mörka skogar stappla hästarna fram i myrmarken mellan smärre och större stenar på en usel ridväg. Man öfvergår vattendelarn, hästarna trefva försiktigt fram öfver gungande myrar och stiga ned i djupa skogar, och efter fem timmars möda kommer man fram till Ottsjön.

Här får man gå ned i båt och blir med sitt resgods rodd några kilometer öfver sjön, medan längre ned hästarna plaska, vada och simma öfver ett vadställe, som är omkring en kilometer i längd. Resgodset lägges ånyo på de af vatten drypande djuren, själf stiger man upp på sin våta häst, och efter en ridt på ännu några kilometer kommer man ut ur skogen och hamnar på den gräsbeväxta, gröna gården vid Vallbo.

Ett stort tvåvåningars trähus står vid ena änden af gården. Det är ägarens boning. De tre andra sidorna upptagas af lador och bodar af olika slag, alla byggda af timmer, gråa och väderbitna.

På krönet af en backe helt nära gården höjer sig kapellet, en liten, hvit kyrka med ett torn, som har ett kors högst uppe. Här hålles gudstjänst en gång i månaden af en luthersk präst, och hit komma lapparne från de ödsliga fjälltrakterna rundtomkring; männen i läderbyxor och spetsiga mössor med tofsar, som lysa röda och gula, och kvinnorna i grannt mångfärgade dräkter.

Det är många år, sedan jag första gången besökte Vallbo. Jag var med i ett litet sällskap af sportsmän, alla tillhörande konung Oscars jaktklubb, och vi hade farit åstad för att smaka nöjet att skjuta ripor på bergen längre bort. Vi hälsades välkomna af gårdens ägare, Jon Jonsson, en lång svensk bergsbo med ett intelligent ansiktsuttryck.

Helt visst nämner ingen honom vid hans riktiga namn. Han är allmänt känd såsom *Lappkungen*, med hänsyn till det stora inflytande han äger öfver dessa nomader. I förtroligt tal kallas han *Lill-Jo*. Storväxt som han är, hade han en farbror, som var längre, och då denne hette *Stor-Jo*, fick vår värd helt naturligt sin diminutiva benämning.

På kvällen ville Lill-Jo visa oss lappkapellet. Han öppnade dörren med en väldig nyckel, och då vi betraktade kyrkans enkla inre med dess midtgång, högryggade bänkar och anspråkslösa altare, öfverraskades vi att höra orgelmusik från läktaren. Vi blickade upp och sågo Lill-Jo fingra på tangenterna, med den långa kroppen svängande fram och tillbaka, medan han spelade med bruk af all luft, som fanns i orgeln. Han inskränkte sig också icke till kyrklig musik, utan lät oss höra fosterländska melodier, sånger, marscher och annat sådant, allt med godt spel och en viss storslagenhet i utförandet.

"Ja", sade Lill-Jo, "jag byggde detta kapell och jag byggde det, ser ni, för ett tusen kronor. Kan ni tänka: en kyrka för ett tusen kronor? Det är sant, det kostade mig tre tusen kronor, men hvad gör det? Staten hade att betala blott ett tusen, och jag ville, att lappkapellet skulle finnas här vid Vallbo, utan att fråga efter, hvad det kostade, så jag byggde det."

"Hvar lärde jag mig spela orgel? Jo, jag lärde mig själf. Jag borde veta, hur jag skulle spela på den här orgeln, ty jag byggde den och lärde mig själf, hur jag skulle bygga den, på köpet."

Senare på kvällen gaf Lill-Jo oss en fiolkonsert hemma hos sig. Han hade gjort sin fiol själf; också alla möblerna vid Vallbo hade han gjort under de långa vinteraftnarna. Några af byråarna och borden voro tillverkade med fina träinläggningar, som föreställde renar och jaktscener. Böckerna på hyllorna hade han själf bundit in, och det i pittoreska band.

Till slut upphörde vi att fråga, hvem som gjorde alla saker omkring Vallbo. Lill-Jo hade gjort allt från violiner till höhäckar. Och han gjorde dessa saker i den aflägsna bergstrakten utan andra modeller än dem hans eget goda hufvud skaffade honom, och med några få verktyg, hvilka han till stor del själf tillverkat. Sannerligen är han ett natursnille, denne bonde, som idkar jordbruk bland fjällen långt uppe i Sverige.

Vid Vallbo växer ingen säd och inga rotfrukter. Någon gång besås en liten jordlapp med korn, men det mognar aldrig, utan slås till grönfoder. Hornboskap, hästar, får och getter uppfödas där, men vi sågo blott några få stycken vid gården.

Sommartiden skjuter det korta, välsmakande gräset upp på bergsluttningarna, nästan i hälarna på den bortgående snön, så att boskapen kan för ett par månader drifvas uppåt fjällen på bete, medan snart sagdt hela gården blir ett gräsfält, som kan lämna hö för dess lefvande varelser under den långa och kalla vintern.

Kreaturen skötas på fjällbetet af ett par flickor och en vaksam hund. Flickorna mjölka korna kväll och morgon samt göra af mjölken smör och ost till vinterbruk på gården eller ock till försäljning i någon by, medan hunden drifver de honom anförtrodda krittren ut på betet, håller dem tillsamman i flock hela dagen och drifver dem tillbaka mot aftonen.

Flickorna bo i en stuga af grofva stockar, hvilken kallas *säter*. Vid inträdet i en sådan finner ni väldiga skatter af smör och ost uppstaplade öfverallt, och den i stugan härskande gudinnan ger oss en skål med mjölk, så gräddrik som ni aldrig smakat.

Rehnstad och Vallbo framställa två ytterligheter af svenskt jordbruk, men detta bedrifves på hvartdera stället i större skala än vanligt är på orten. I regel äro gårdarna i Sverige små, i medeltal innehållande föga mer än tjugu tunnland odlad jord, om ock därtill i allmänhet bör läggas flere gånger så mycket af skog och betesmark.

Den mindre svenske jordbrukaren är en självständig karl med rätt styft sinnelag. Det är ock naturligt, ty från urminnes tid hafva hans förfäder, de svenska bönderna, varit fria män och i allmänhet ägt de gårdar, som de brukat. Han häfdar sitt lilla odalhemman på ett enkelt sätt och bedrifver sitt jordbruk i det hela på samma sätt, som det skötes i det nordliga Nya Englands kuperade marker.

Han för ett lugnt och fridfullt och ingalunda enformigt lif. På söndagarne far han med sin familj till sockenkyrkan, och efter gudstjänsten har han alltid tid att en god stund samråda och språka med grannarna. Barnen gå i församlingens folkskola under minst två tredjedelar af året, och skolorna på landsbygden i Sverige äro goda bildningsanstalter.

Vidare finnas marknaderna i köpingarna och byarna. Smärre marknader (torgdagar) en till två gånger i veckan, större en gång i månaden och stora häst- och kreatursmarknader höst och vår. Hit komma jordbrukarne från bygden rundt omkring. Man kan se dem, när de fara till marknaden med åkdonen fulla af linhåriga pojkar och rosenkindade blåögda flickor.

Här stå på gräsplanen hästar och hornkreatur i långa rader. Hästarna kråma sig och gnägga och gå profgång. Korna råma och skaka sina behornade hufvud. Öfverallt schackras och prutas, och hundratals djur köpas eller bytas. Ett stycke längre bort på ett öppet fält är en bana af bräder anordnad, och där dansa gossar och flickor hela dagen till musik af fiol och dragharmonika.

Dessa dagar bereda jordbrukarne och deras familjer tillfällen till nytta och nöje, och berättelser från marknaden förtäljas i hemmen under veckor därefter.

Vid midsommartiden reses en majstång midt i mången svensk by. Det är en lång stång sirad med löf och blommor, kransar och girlander och fladdrande flaggor. Midsommaraftonen samlar sig hela nejdens befolkning på gräsplanen och ynglingar och flickor dansa kring majstången natten i ända, men i verkligheten är det ej natt, utan blott en behaglig, gyllene skymning från den sena solnedgången till den tidiga soluppgången.

Och när nätterna äro längst, då kommer julen, nordens härliga jul, med sina flammande härdar och hjärtans gamman och tända julgranar och julklappar och familjesamkväm och fester och trefligt sällskapslif, för att icke tala om färderna till julottan öfver snödrifvorna, medan glimmande bloss lysa genom morgondunklet. Festligheterna omfatta icke blott ett par dagar, utan besök och samkväm hållas i två tre veckor.

Och då sätter den svenske jordbrukaren på en stång framför huset upp en kärfve full af säd — "julkärfven" — för att äfven de små vilda fåglarna i frosten och snön må få en glad jul.

MODELL AF IDROTTSPARKEN I STOCKHOLM, UTFÖRD Å BILDHUGGAREN G. F. NORLINGS ATELJÉ FÖR DEN SVENSKA AFDELNINGEN AF IDROTTSUTSTÄLLNINGEN I BERLIN.

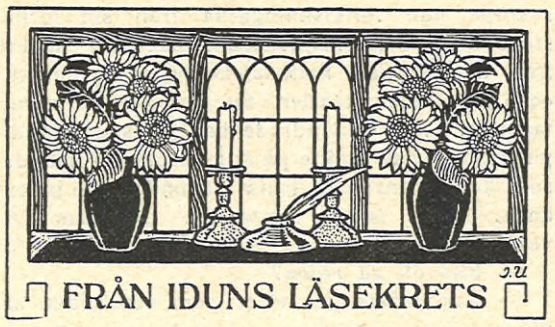

"Ett intermezzo".

MIN INDIGNATION måste ladda ur sig i den frågan: Herr (ty det är naturligtsvis en herre) Cafour, om hvem skrifver Ni, på hvem hänsyftar Ni i Eder artikel? I hvilken krets af unga flickor menar Ni, att man för en dylik konversation? Hänsyftar Ni på teaterns lägsta karaktärer, då lägger jag genast ned min penna med en enda liten oskyldig fråga: hvad kan detta intressera Iduns läsare? Men vill Ni med Ert "Intermezzo" visa på vår tids bildade ungdom, då måste jag säga ett försvarets ord.

Jag har sett och hört mycken ungdom, jag känner både de elaka, de koketta, de styfsinta, de enfaldiga, mycket dumt, sentimentalt flickprat har glidit förbi mina öron, men ännu aldrig har jag hört något slikt. "Bedårande lastbart", "jädrans göra", "förtjusande fräck" — allt det där är uttryck som låta för "manligt" för att utgå från en ung flickas läppar, är hon än aldrig så medveten. De unga flickorna ha visst många fel såsom de också få dem omtalade i såväl tidningar som diskussioner, men så upprörande grofva som Ni framställer dem, äro de ej.

Jag vågar påstå, att bland vår tids bildade ungdom finns ej en enda — framvisa henne om Ni kan — som har en så rutten själ, som Ni med Er artikel vill påstå.

Jag är förvissad om, att alla mödrar och alla, som hålla af de unga, protestera med mig och beklaga, att Ni fått en sådan dålig tanke om det unga kvinnliga väsen, som en gång skall blifva Eder hustru och moder för en kommande generation.

"FEBR. 1907."

*

IN:R 10 AF Idun förekom bland annat en artikel med ofvanstående titel, och den synes undertecknad väl värd en närmare granskning.

Är det möjligt att författarinnan verkligen upplefvat detta, och ingen anledning finnes att betvifla det, då är verkligen tillståndet redan hopplöst! Hvilken framtid väntar ett folk, hvars bildade kvinnor te sig så som dessa skildrade unga damer? Om man ock ej kan säga, att de äro typen för Sveriges unga flickor, så äro de dock tvifvelsutan en typ bland flera, och redan det är mer än nog. Hur hafva de blifvit hvad de äro? Hvem har fostrat dem, och under hurudant hems inflytande ha de stått? — Ty man får ej lägga hela skulden på dessa 17–18-åringar själfva, där är ansvarsbördan visserligen för tung, såsom den alltid är, då icke upplysning och klart medvetande förefinnas, innan bördan lägges på. Äro dessa flickor lyckliga, eller ha de förmåga kvar att blifva lyckliga, eller att kunna lyckliggöra, hvilket dock är och förblir kvinnans uppgift? Naturligtvis vet jag, att de unga damerna i egna ögon äro "bildade", och sedan en flicka genomgått sina skolor och stått under ett bildadt hems ledning, äger hon ju ock en bildning, som borde göra henne duglig till uppgiften att vara fullvuxen. Hvad är det då som felas dem? Är det ej månne hjärtats bildning, som förbises och försummas både i hem och skola? Är det ej föraktet för religion och sedlighet, som tidigt ingjutes i barnens sinnen — om ej genom ord, så genom de äldres exempel — som gör att intet för dem blir högt, heligt eller rent?

Huru skola dessa flickor bära lifvets allvar, sorg och nöd, som dock kan blifva äfven deras lott? Eller i lyckans, kanske hellre ungdomens och öfvermodets dag, hvad hafva de att gifva — eller hvad hafva de att en gång gifva sina barn? Säkert äro flera ense med mig att anse dem afskyvärda, trots deras älskliga anleten och deras vackra dräkter. Här kan med skäl tillämpas det gamla ordet: Kunskap utan goda seder är till ingen heder.

Sådan är nu dock en stor del af vår kvinnliga ungdom, och det är ett sorgligt tidstecken.

Delvis bär naturligtvis denna ungdom själf skuld till sin förnedring, men återfaller ej största ansvaret på deras hem?

M. E.

*

Med anledning af de båda insändare, som inspirerats af artikeln "*Ett intermezzo*", har redaktionen af artikelförfattaren fått den upplysningen att, om än situationen är något komponerad, samtalet dock icke innehåller något, som icke sagts eller kunnat sägas af mer än en ung nutida Stockholmsdam ur ett bildadt hem. Vi ha äfven fått denna upplysning bekräftad af personer, som betecknat artikeln som en ganska exakt teckning af samtalstonen inom en viss krets. Författaren kan naturligtvis icke öfvertyga genom att uppge sina modellers namn, adress och telefonnummer, men vill å andra sidan, i stället för att taga tillbaka hvad han har sagt, försäkra att man kan få höra betydligt värre saker från unga och vackra läppar, än dem han här funnit lämpligt relatera. Däremot tror han icke, att det af insändarinnan "Febr. 1907" använda uttrycket "en rutten själ" är tillämpligt. Liksom han naturligtvis medger, att flickor, sådana som de af honom tecknade, bilda minoriteten, så tror han också, vill åtminstone tro, att denna frivola ton, som plötsligt blifvit på modet, oftast endast är en jargon, apterad sedan en del unga flickor funnit det med sin fördel och värdighet förenligt att med alla medel söka dölja, att de äro så rena och — framför allt — så oerfarna, som de, trots allt, i själfva verket i de flesta fall äro.

Hemmens skuld till de unga flickornas själfsvåld är här icke platsen att närmare diskutera.

*

Prof på en utdöd konstart.

DAGSPRESSEN HAR för ett par veckor sedan meddelat — liksom den stora allmänheten läst om och glömt — den olyckshändelse här i Stockholm för icke länge sedan, hvarvid en ung man, herr *Josef Blomquist* från Grenna öfverkördes och krossades till döds af en af de elektriska spårvagnarna. Olyckan, sorglig i och för sig, vidgas och skärpes af den omständigheten, att den bortgångne var familjefar och efterlämnar en alldeles utblottad ung änka jämte fem barn, det äldsta endast 8 år, det yngsta ännu icke årsgammalt.

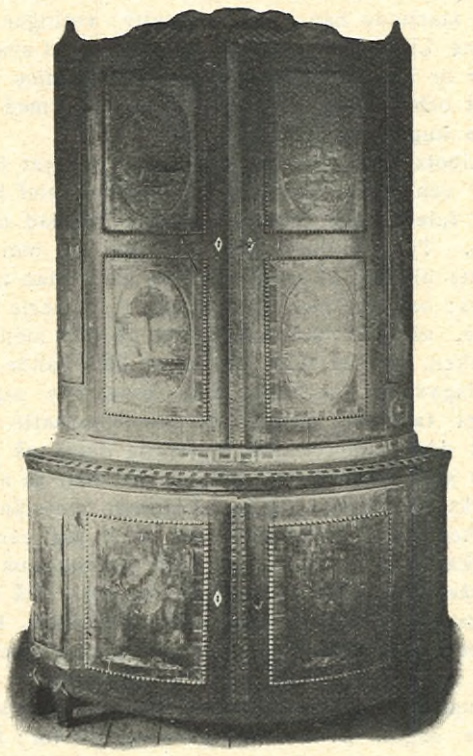

SVENSKT ALLMOGESKÅP MED INLÄGGNINGAR.

Idun drar i dag upp konturerna af denna sorgliga lifsbild närmast af den anledningen, att i den omkomnes ägo funnos ett par antika skåp med inläggningar, på hvilka man redan förut fäst vår uppmärksamhet. Såsom ganska märkvärdiga prof på svensk allmogehemslöjd från 1700-talet äro de icke blott änkefru Blomquists kanske värdefullaste egendom, utan böra äfven ha sitt intresse för kännare och samlare. Det ena skåpet är försedt med inläggningar af olika träslag med hebreiska motiv. Det andra, hvaraf vi meddela en bild, är likaledes smyckadt af en frodig och konstlös allmogefantasi; på framsidan synas de fyra årstiderna i inläggningar, och de afskurna hörnen prydas af inlagda ymnighetshorn, tulpaner m. m.

*

Moraliska kläder.

DET ÄR RÖRANDE att se, hur flera af våra stora dagliga tidningar ägna ett allt större utrymme åt den kvinnliga toalettkulten, åt hvars djupa mysterier flera af avisorernas medarbetare ägna sin hjärnas subtilaste tankekraft och sina pennors snillrikaste ansträngningar. Fastän Idun tyckes ha satt sitt mål för högt att nås af dylikt vackert krafs och förbehåller sina spalter åt de allvarligare frågor, som

Köp Vänersborgs Balskor!

Bästa svenska fabrikat!

Lätta! Eleganta! Hållbara!

Hvarje sula stämplad med vidstående fabriksmärke. Tillverkas som specialitet efter Wienermetod af

Aktiebolaget

A. F. Carlssons Skofabrik,

Vänersborg.

Försäljas i minut hos de flesta skohandlande i riket.

röra kvinnorna, och följaktligen försummat att engagera någon "*comtesse*" som rådgifverska i kjolfrågor, vågar ändock undertecknad — fast icke "*comtesse*", inte ens ägare till ett litet fattigt franskt eller engelskt dopnamn — att i all anspråkslöshet komma med några anvisningar i de stora bladens hufvudämne. Arma Idun! Att äfven du, höga gudinna, härmed faller offer för den gängse epidemien! Det hade jag inte trott dej om...

I. *Klädning med garnityr af flugor.* Ibland en del herrar lär förekomma en sjukdom med det entomologiska namnet *flugan* och den lär kunna botas genom stark moralisk påverkan. Så var det t. ex. med farbror Goliath: han tyckte sig se små luftiga väsen sväfva ikring sig och fick då alltid ondt i hufvudet. Nu hade jag en hvit blus med inväfda fasoner på, som vid hastigt påseende liknade flugor; farbror Goliath slog med båda händer framför sig, när han fick se blusen, och jag begrep snart hvarför, ty farbror hade den aftonen tagit fler toddar än vanligt. Med mildt allvar lyckades jag öfvertyga honom, att mina flugor inte lefde, och på samma gång passade jag på och föreställde honom, hvarför han tyckte att de rörde sig. Han blef lugnare, och efter denna stund bättrade han sig och drack till sist hafresoppa i stället för den gamla bruna drycken. Min flugblus hade gjort en god gärning.

Flugorna kunna klippas ut af svart sammet och sys fast på klädningen, helst lite här och där, men kring halsen kan man låta dem bilda kedja; anbringas en större broms, gjord af sammet och kantad med guldtråd, blir effekten större. Bromsen kan sitta midt på bröstet. För detta ändamål är en fodralklädning, d. v. s. en sådan som är utan midja och har lif och kjol i ett stycke, nog lämpligast. Koaffuren till denna dräkt: håret benas öfver hjässan och lägges i form af ett par stora grankottar öfver hvartdera örat med resten samladt i en snurra i nacken. Om man inte tycker att det ser alltför kokett ut, kan man sätta en broms, som då måste fästas på ståltråd, i hufvudet hvar den bäst lämpar sig. — Man behöfver bara tänka på farbror Goliath för att inse moralen.

II. *Kjol med franskant.* Så upptagen som en fullt modern kvinna är af sammanträden, kvinnomöten, klubblif — apropå det, så undrar en och annan, om det blir någon annan vederkvickelsedryck än kaffe i den nybildade prat... förlåt! diskussionsklubben — blir det svårt att få någon tid öfver t. ex. för omkantning af kjolar. En jungfru kan ju göra sådant, om man inte vill skicka en trasig kjol till sömmerskan, men alla ha inte jungfru; och för dessa ber jag få påpeka ett slags kant, som kallas *franskant*, och som är så listigt gjord, att då den afslutar kjolen, det inte syns om det är garnering, kant eller trasor. Dess praktiska nytta behöfver ej vidare förord, den ligger i öppen dag, ty sitter den väl fast på kjolen, kan plagget användas i oändlighet. Förmodligen finns franskanten att få i Nord. Komp., och ha de den inte, få de väl anskaffa den.

III. *Balltoalett.* Hur säkra och modiga än nutidens kvinnor äro, är det dock en liten sak som man — "*oss damer emellan*" — måste erkänna, att man är litet rädd för. Nämligen råttor. Och ändå äro dessa små älskliga djur långt ifrån fula, hvarken till form eller färg. Låtom oss reformera oss härutinnan, så slippa männen skratta längre åt vår rädsla för de graciösa varelserna! En klädning af ljust mjukt siden, lätt som en västanvind och fallande kring en smidig gestalt i draperier och veck, finge en tjusande prydnad om man applicerade små ljusgrå råttor, klippta af mjuk sammet eller något tjockt glänsande siden, i kanten af volangerna, bland lifvets spetsar och kring urringningen i halsen. På en broderiutställning såg jag en gång dylika små kräk anbragta på en skär sidenkudde, det var både roligt och vackert. Hvarför då icke lika gärna ha dem på en klädning? Och lika gärna som man bär djurhufvuden på skinnboor? Råttorna sys fast och schatteras med mörkgrått silke. En ytterst liten paljett med en liten pärla i sättes som öga. Svansarna skulle antingen läggas i krok eller vara rakt utsträckta. Att klädningen skulle väcka uppseende på en bal är säkert. Efter de första rysningarna

Victoria-Kängorna
Damernas favorit
levereras fraktfritt på alla platser i Sverige till följ. priser
BOXCALF. . . . . Kr. 16,—
CHEVREAUX . . „ 18,—
BLANKLÄDER. . „ 20,—
Hvarje par garanteradt.
Vid reqv. torde uppgifvas, om snör- eller knäppkängor, rak s. k. militärklack eller svängd klack, föredrages. Om bestämd storlek ej kan uppges torde foten ritas af på ett papper.
Ombyte göres med beredvillighet i händelse af behof.
Silvanders, Skoafdelningen, Göteborg

af fasa skulle bärarinnan beundras för sitt mod, finna efterföljerskor — och rätt som det vore, hade man gjort ända på den fatala skräcken för råttorna.

Jag har en del konstiga *broderier* också — eller kallas det möjligtvis stoppningar! — som det vore roligt att tala om, men det får vara med detta. Vill någon ha ett godt råd i dessa ämnen, vände man sig förtroendefullt till

GUNILLA GULLKULA.

Syndabocken.

Berättelse af **August Strindberg.**

(Forts. fr. föreg. n:r.)

— Då skall jag upplysa fjärdingsman, att jag icke gjort anmälan, utan endast enskildt anförtrott mig åt fiskalen.

— Allmän åklagare mottager icke enskilda förtroenden, utan allt inför honom är offentlig sak. För öfrigt har han återtagit sin rapport, och hänvisat till er som upphofsmannen till ryktena.

— Har han återtagit?

— Ja, och nu står ni er slätt; för öfrigt har fiskalen meddelat att ni påtagit er skulden, i händelse skuld föreligger, då ni erkänt att ni lärt gossen en hop knep . . .

— Oskyldiga knep, som jag sedan ångrat och bestraffat mig själf för.

— I alla fall knep . . .

— Oskyldiga, såsom att låtsas skrifva, när en kund trädde in . . .

— Ni har att motse stämningen innan klockan tolf, och vi yrka ansvar enligt strängaste lagbestämmelser, jämte ett års lön i skadestånd.

— Så kan ingen hjälpa det, svarade Libotz på sitt undergifna sätt. Men det vill jag säga fjärdingsman, att min afsikt aldrig varit att störta gossen, tvärtom . . .

— Nu efteråt, ja! Men nu är det för sent!

Med dessa domedagsord gick den förfärlige lagkarlen, lämnande Libotz, den oskyldige, åt perspektivet af tre månars fängelse.

*

Nu började en process lik många andra, där bofven förde sak mot den icke allenast oskyldige, utan den förfördelade; tjufven åklagar den bestulne. För att skydda sig anställde Libotz genast en bokförare, som erhöll full bevisning om förskingringarna, men då den anklagade icke fick förete bevisning, emedan han icke väckt åtal, så var detta spilld möda. När han sökte få upplysningar om hvad skrifvaren förehaft på tingen, möttes han af tystnad; ingen vill ju vittna, tar hellre något orätt.

Fiskalen fann Libotz oförklarlig, ty han hatade rivalen Sjögren, men vände ett tu tre till hans favör. Och när han ansåg sig skyldig rentvå sig för Askanius, och medförde kladden, framlade bevisen för sin oskuld, sköt denne undan boken, förklarande att han icke kunde döma i denna sak.

— Jo, du skall se att jag är utan skuld . . .

— Det vill jag inte! svarade egoisten; för resten (här vågade han uttala den gamla lögnen) är det inte den enas fel att två gräla.

— Här är det icke något gräl, här är process, där tjufven yrkar fängelse på den bestulne.

— Kan det bevisas?

— Det står här i boken, läs!

— Jag vill inte läsa, jag vill inte ha me't att göra, gå din väg, du stör mig.

Så var det öfverallt. Libotz trodde denna köld härrörde af att han var främlingen; och han kände nog detta kamratskap som liknade tjänares, straffångars och militärers, hvilka svuro falskt för att rädda en kamrat, eller medbrottsling, rättare.

I första instans dömdes han slutligen till 3,000 kronors skadestånd åt tjufven. Han gick till hofrätt utan att vidare beskärma sig. Åt Askanius sade han: Eget att bara ärelösa människor anlägga ärekränkningsprocesser. Men Askanius hånade honom:

— Tror du ännu på rättvisan och det godas seger?

— Ja, svarade Libotz, ehuru det ser illa ut ibland; men de finns så mycke saker, min bror, som vi inte kan förklara.

Askanius beundrade honom ibland, grubblade öfver honom, analyserade honom tillsammans med fiskalen, och när han var uthvilad och kry stannade han i ett alternativ: antingen är denne Libotz den största räf, som släpat svans, eller är han en ängel. Men när Askanius var trött och sömnig, afrättade han Libotz med ett enda hugg: det är ett fä!

Libotz själf gick bakgatorna med böjdt hufvud och höjda axlar; gul i ansiktet, blef han allt fulare, och väckte motvilja blandad med fasa. Ty när han vandrade ute och mottog hatets blickar, så parerade han icke, utan träffades; och när han läste ogillande i hvarje ansikte, så gick han och tänkte på den möjliga orsaken, och då först reagerade han, kände sig anklagad för det och det, försvarade sig i långa tal, men genom att han sysselsatte sig med deras onda tankar, fastnade dessa på honom som kardborrar. Ibland blef han så nedtryckt af hatet, att han förlorade motståndskraften, och sade sig: icke kan jag ensam stackare ha rätt gentemot hela staden, som ju består af lika goda borgare som jag. Då anklagade han sig för allt; smått blef stort, förgätet och försonadt gräfdes upp, och han tyckte sig vara den sämsta af alla människor. Nu försummade han sin klädsel också, när han icke hade någon kvinna att göra sig till för; förfallen såg han aldrig ut, icke osnygg heller, men kläderna "satt" icke på honom, och han blef alltid lurad af skräddarn, som tog mått, lät sig betalas efter beställda, men lämnade färdiggjorda plagg. När någon upplyste honom om sveket, svarade han: Hva kan man göra vid de? Han gick därför alltid och axlade sig för att få kläderna att sitta, han knäppte oupphörligt upp och igen rocken, som kändes för trång öfver bröstet; särskildt bestyr gaf honom hatten, hvilken ringlade åt vänster och höger, så att han genom ideliga kast på hufvudet sökte få den att balansera.

Om söndagarne gick han efter gudstjänsten med sin svarta handsäck upp till asylen att träffa fadern. Denne var i det närmaste ihjälhatad; led af tre sjukdomar och låg till sängs.

Där fick sonen en timmes tortyr extra. Fadern tog allt lögnaktigt skvaller såsom fakta. Började med falsk förutsättning en rad af förebråelser, förmaningar, varningar. Sonen hade upphört svara, ty mot oresonligheter fanns ingen hjälp; den enda räddningen bestod i att leda gubbens tankar åt sidan, in på falska lifsmedel. Då blef han vältalig; men först försvarade han förfalskningarna från sin forna ståndpunkt som handelsman, och såg saken från demokratisk, nationalekonomisk synpunkt, och utvecklade teorien för materiens tillvaratagande. Men så ändrade han plötsligt ståndpunkt, när han tänkte på sitt nuvarande lidande som konsument; och hans klagomål hade ingen ända, förrän sonen måste gå. Då kom det vanliga:

— Ska du gå *redan?*

— Jag måste ju, efter som besöktiden är ute.

— Skyll på det!

Sonen skämdes då såsom om han ljugit, och det hade han ju strängt taget, när han begagnade en förevändning.

Hans affär gick bra, men mest därför att han ansågs vara en räf, som icke skydde medel. På ett oförtjänt dåligt rykte hade han riklig utkomst. Detta insåg han, och han läste i kundernas ögon huru de liksom stodo i hemligt förstånd med denne skojare, som de skapat af sin ondska och ympat på honom. Slutligen fick han en vana att betrakta detta sitt andra jag som en person med självständig tillvaro, hvilken han stridde emot.

Så började stadens tidning med karikatyrer, och Libotz kom med. När han första gången såg sin vrångbild i sammanhang med advokaten Knifving och den fattiga gumman (det var fiskalens förräderi) så höll han på att förlora förståndet. Han fasade öfver sin egen bild: Kan jag se ut på det sättet? frågade han sig, och han trodde han såg ut så; betraktade sig i en spegel, jämförde, och fann likheter. Då blef han rädd för sig själf, tänkte att han var en sådan genomväfd hycklare, att han icke kunde upptäcka sig, trodde sig fördömd, gick i bönhuset, men vände om, drog ut ur staden, brottades med sin Gud på berget och kom hem lugnad och stärkt i sin fasta tro, så att han kunde fortsätta lefva.

*

Under sommaren, som följde, blef staden folktom, och när Askanius' Karin flyttat till annan stad, återvände Libotz till sitt gamla matställe. Detta var honom en lättnad, ty han fick nu sitta ute under träd, bland blommor, och se ån rinna förbi. Men Askanius var icke mycket synlig, medan han höll på att inreda sitt nya hus nere vid torget.

Nu hade Libotz suttit i åtta dagar under sitt äppelträd, som aldrig bar frukt, och han hade sett fiskalen hvarje afton söka sällskap, men förgäfves. Dessa två hade undvikit hvarandra, utan någon förklaring, efter de ledsamma historierna med processen. Tjärne kom igen, slingrande mellan bord och trädför att söka en människa att få tala med. Libotz såg den ensamme mannens förtviflade, liksom uthungrade ansikte, och fick medlidande med honom:

— Vill du inte sitta ner här? frågade han.

— Djo, svarade Tjärne, om du inte är ond på mig.

— Inte e ja de!

— Ja, jag var trolös mot dig, men det är mitt yrke, sade Tjärne.

— Jag begär ingen trohet af mänskor, bara jag får lite sällskap, svarade Libotz, angenämt berörd af fiskalens flotta bekännelse.

Och så började de språka, turvis ifrigt som två skeppsbrutna på en obebodd ö. Om småsaker och ingenting, bara för att få höra rösterna; och af fruktan att törna på det obehagliga förflutna, undveko de allt, som rörde deras egna personer, gjorde sig behagliga för att icke behöfva stiga upp och gå ut i ensamheten, förljufvade hvarandras tillvaro vid denna bordskant, visade ädelmod och vackra sidor.

Tjärne konverserade utmärkt, höll repliken i ordning och lagom kort, och när han förirrat sig i ett längre anförande, afbröt han med ett: "Det blir för långt!" Han tänkte på Askanius' ändlösa monologer; hans intresse för den andres anföranden var aldrig hyckladt deltagande, utan intresse, framtvingadt visserligen af behofvet att glömma sig själf och sitt, men därför uppriktigt. Begäret att försonas förefanns äfven hos honom, och därför halkade han öfver blindskären, så att när händelsevis Karins namn af förbiseende kom att nämnas, han genast kastade åt sidan på ett annat spår.

Samvaron var angenäm och slutade med en sexa i paviljongen.

De hade hittills undvikit ämnet Askanius, men härinne, där allt erinrade om honom, började hans verkligen starka person att trycka sig på dem. Taklampan var tänd, de oljestrukna furuväggarna påminde om kutter, och kvistarne i brädena sågo ut som en oändlig mängd ögon, hvilket kom rummet att se befolkadt ut, då man lätt kunde föreställa sig ansiktena hörande till dessa ögon.

I början voro båda liksom rädda för ämnet Askanius, och de tyckte sig ha honom vid bordet eller åtminstone äga hans ögon på sig. Men mat och vin gaf mod, och snart togs det farliga ämnet upp. Mannen vändes ut och in, synades, analyserades, begrubblades. Slutligen föll Tjärne in i hufvudtemat:

— Nå, hur skall det gå med hans nya affär?

— Ja, si de kan man inte veta, men vi ska hoppas de bästa.

— De går åt skogen naturligtvis, bröstade Tjärne af.

— Åh nej!

— Jo, för jag vet det! svarade fiskalen, och tillade: *jag vet det.* Men det är en hemlighet. Stadskällarn låter inte konkurrera ihjäl sig, för den har stadsfullmäktige bakom sig.

(Forts.)

TEATER OCH MUSIK

Suzanne Després-aftnarne på Kgl. teatern.

INGEN LÄGGER en tum till sin växt, och ingen når öfver sitt temperaments gränser. Suzanne Després är otvifvelaktigt en högt begåfvad skådespelerska, allvarligt hängifven sin konst, energiskt uppgående i sina skapelser, och med ett ganska rikt strängadt själsinstrument. Men det är, helt naturligt för öfrigt, stämdt uteslutande i samklang med franskt lynne. Därför var det ett ödesdigert missgrepp af henne att spela Ibsen inför svensk publik. Med bästa vilja i världen kunde man icke godkänna hennes Nora, denna småkoketta kvinna, som var sig lik alla tre akterna igenom, som endast glimtvis berördes af den växande tragiken i diktarens Nora och som totalt förlorade fotfästet i tredje aktens lifsafgörande scen. Knappast under en enda af dessa tankedjupa repliker, mättad af en vaknad själs högsta viljeansträngning, förmådde hon ge en aning om böljegången i Noras känslolif, om hennes djupa besvikenhet, starka sanningskraf och imponerande personlighetsträngtan. Slutscenen blef därför ett i ganska vulgär ton hållet strafftal, och då hon lämnade hemmet, var det ej en hustru, som resignerad och beslutsam gick ifrån den make hon icke längre kunde älska, utan snarare en förargad hushållerska, som lämnade sin anställning. Ej heller M. Lugné-Poe var någon tillfredsställande Helmer, och beträffande Krogstads, dr Ranks och fru Lindes framställare, kunde deras tolkningar möjligen godkännas som parodier.

Huru helt annorlunda, huru sann och fullblodig verkade däremot icke deras konst i Emile Zolas borgartragedi "Thérèse Raquin". Här voro artisterna på egen mark, talade sitt eget språk, fingo känna och tänka enligt sitt skaplynne.

Madame Després visade här hela intensiteten och djupet af sin konst, ty hon var med själ och kropp Thérèse Raquin, hvilken marteras till döds under en mordgärnings förbannelse. Laurent, hennes älskare, gafs likaledes med inträngande realism och fulländad karaktäristik af M. Beaulieu, hvars apache-liknande mask och cyniska hållning förträffligt markerade hans brottsliga instinkter. Madame Raquins svåra roll fick en vederhäftig tolkning af madame Lemercier och bifigurerna voro mättade af lif och karaktär.

Ännu en ny och de båda andra motsatt kvinnotyp skapade skådespelerskan såsom Silvia i d'Annunzios färgrika drama La Gioconda. Hon var här den hängifna hustrun, som trots allt och öfver allt annat, ja mer än sin egen personlighet älskar en make, som med bästa vilja i världen ej kan med samma mått återgälda hennes kärlek. Trots denna brist på hvad man brukar kalla kvinnlig stolthet, var det icke så litet af omedveten höghet öfver henne, särskildt i den stora scenen med la Gioconda, rivalen, en scen, som dock betänkligt förrycktes af motspelarens underlägsenhet. Äfven för den moderlighet, som alltid ingår som ett moment i hvarje äkta kvinnas kärlek, fann hon med enkla medel gripande uttryck i styckets vackraste scen, den sista i första akten. Äfven här fann man en glimt af det omedelbara och ursprungliga konstnärstemperamentet, och man förstod verkligen och trodde hvad man hört berättas om Suzanne Després' karriär.

Den sista kvällen af ett gästspel, som förmodligen burit med sig en aning af missräkning, icke blott på ena sidan af rampen, blef kanske den, som gaf det största utbytet. M:me Després såsom Phèdre i Racines klassiska drama var en gestalt full af patos och en mörk och grym skönhet. Hon icke blott redde sig förträffligt med Racines ståtliga alexandriner — något som icke kan sägas om alla de uppträdande — hon förstod ock att hålla sin Phèdre uppe på den plan, där författaren afsett att ställa henne, det var alltid en fläkt af den stora ödestragediens isande och starka luft omkring henne, hon var icke blott en kvinna med en brottslig kärlek och lika brottslig hänsynslöshet, hon var verkligen ett vanmäktigt revolterande offer för "la cruelle Venus". Rent af förunderlig var entrén i sista akten, då hon som en sista utväg tagit in gift och är döden nära. Det var något konturlöst och genomskinligt öfver henne, något af en hamn, hon tycktes knappast röra vid jorden eller tillhöra den och det flyende lifvet föreföll koncentreradt till ögonen.

I Poil de Carotte, en liten enaktare af Jules Renard, hvilken gafs som efterpjes, slutade madame Despréz med att i en gossroll, gifven med stillsam men oemotståndlig humor, vinna allas hjärtan. En del af de kraftiga applåderna efter det sista ridåfallet måste emellertid M. Lugné-Poë räkna sig till godo för sitt förträffliga utförande af M. Lepic i samma pjes.

DRAMATISKA TEATERNS premiär häromdagen skänkte något af den behagliga, halft vemodiga känsla man erfar, då man i en gammal sekretärs lönnlåda hittar en bunt sirligt hoplagda anteckningar, hvilka i bleknad skrift berätta om längesedan bortgångna människor.

Det svenska originalet "Min lilla ljufva ros", hvarmed programmet inleddes, gaf redan genom titelns idylliska och smäktande klang en fingervisning hän mot herdediktens leende sommardagar, ehuru handlingen och de uppträdande röra sig i modern habit. Skildringens naiva ton och förtjusande overklighet skulle förlora på att berättas. Vare det nog sagdt, att författarinnan, ty någon manlig hand har förvisso ej nedskrifvit dessa kelsamma scener, bjuder på idel solsken och hjärtegodhet — den lilla regnskur, som styckets backfisch under några ögonblick gråter öfver sin barnkammarsynd, är nämligen utan all betydelse. Handlingen utvecklar sig med en viss fyndighet, och dialogen, på vers, är påfallande ledig. Lägges härtill ett jämnt utförande af fru Dorsch och fröken Sjöberg samt hrr Örtengren och Brunius, så kan man fatta publikens belåtenhet med den kanderade produkten.

Följde så Scribe och Legouvés spirituella intrigstycke "När damerna föra krig". Det kan ej bortresoneras, att dylika pjäsers värde som dramatiska konstverk är stadt i oafbrutet sjunkande, men då teaterknepen och knalleffekterna äro så skickligt anbragta som här, kunna de förlåtas och äfven — hvarför icke? — accepteras.

Fröken Borgströms utförande af grefvinnan d'Autrevals roll är smidigt och elegant och tillfredsställer mycket höga anspråk, och hr Fredrikson är som förr en briljant prefekt; den omsorgsfullt mejslade repliksägningen i förening med spelets fina komediton synas alltjämt trotsa årens inverkan. De öfriga rollerna voro hos hrr Hansson och Lambert samt fröken Holm i lämpliga händer.

E. H—n.

Förlängningsbårder,

dubbelväfda, som förlänga kjolen och äfven utgöra skoning och kantband, äro oumbärliga vid reparation af kjolar och underkjolar.

Finnes i alla färger.

Bredd	3 cm.	3½ cm.	4½ cm.
pr mtr	50 öre.	55 öre.	65 öre.
Bredd	5½ cm.	7½ cm.	10 cm.
pr mtr	80 öre.	kr. 1:05.	kr. 1:25.

Erhålles endast i

„Trilby"

Buttericks Mönsteraffär,
Drottninggatan 72, Stockholm.
Till landsorten mot postförskott.

Från konsertsalen.

AF PÅSKHELGENS alltid rikliga uppsjö på konserter äro att anteckna, förutom det till tradition blifna framförandet af Haydns oratorium »Skapelsen» på långfredagskvällen i Östermalmskyrkan, en femte Symfonikonsert påskdagen å Kgl. teatern till förmån för Kgl. hofkapellets pensionsinrättning, vidare annandag påsk Konsertföreningens folkkonsert i Katarina kyrka och fru Anna Norries populära visafton i Musikaliska akademien. Symfonikonsertens program bjöd på ett par nyheter, nämligen Ruben Liljefors' symfoni n:r 1 Ess-dur, som anfördes af komponisten och, utan att äga någon djupare originalitet eller anmärkningsvärd orkestral yppighet, gjorde ett tilltalande intryck genom sin sträfvan efter svensk stil. Den andra nyheten, en finsk ballad "Des Fährmanns Bräute" af Jean Sibelius, vittnade fördelaktigt om sin upphofsmans själfständighet och rika, skapande fantasi, hvartill kom att balladen föredrogs med mycken aplomb af hr J. Forsell. I öfrigt utfylldes programmet af Schumanns plastiskt vackra A-moll-konsert samt Alfvéns från en föregående musikafton bekanta symfoni n:r 3 E-dur. Publiken var fulltalig och intresserad, och den tog med jämnmod den partiella svaghet, som vidlådde utförandet af pianostämman i det Schumannska verket.

Hvad fru Anna Norries visafton beträffar, gaf den ej sina föregångare efter i spirituell lustighet och vokal glans. Denna nordens Yvette Guilbert tar helt våra hjärtan, hennes humor är en yr vårvind, som genomtränger och stimulerar äfven det torraste sinne, så att det förstår, att lifvet är både malört och champagne.

Systrarna Svärdströms konsert på Musikaliska akademien förliden vecka hade samlat proppfullt hus, men motsvarade knappast de konstnärliga förväntningarna. Fru Valborg Svärdström-Werbeck inledde med Alfvéns gamla kväde från Helsingland, och hennes klockskära sopran och vårdade sångkonst gjorde sig därvid gällande. Följde så ett långt, brokigt program af duetter, terzetter och kvartetter mellan de olika systrarna, vittnande om godt röstmaterial och musikaliskt gemyt, men — naturligt nog — också om ännu bristande mognad. Från Händel och Mozart till von Koch är vägen lång, om ens där går någon väg, och den tas icke med några ungdomligt käcka språng inför en välvillig och kritiklöst applåderande publik, utan måste genomsträfvas under långa ensamma år af allvarligt konstnärligt arbete. Det är ju icke omöjligt, att flere än en af de röstbegåfvade unga damerna en gång når fram till de stora höjderna; de skola då ock i den svenska musikens högskolesal väcka en djupare resonnans än den, som härrör från det i och för sig nog så förklarliga intresset för en näpen familjekvartett.

Violinisten Julius Ruthström, som medverkade vid Kgl. teaterns fjärde symfonikonsert och därvid visade sig förfoga öfver en varm musikalisk känsla och ett moget föredragssätt, hade nyligen en egen konsert i Musikaliska akademien. Hr R. biträddes af fröken Sigrid Lindberg, tillsammans med hvilken han utförde Bachs D-moll-konsert för 2 violiner till akompanjemang af fröken Märtha Ohlson. Konserten erhöll en alltigenom förträfflig tolkning af de tre artisterna, hvilkas temperament och förmåga stämde godt öfverens.

I öfrigt upptog programmet violinkompositioner af Aulin, Alfvén och Sjögren, till hvilka konsertgitvaren fogat ett par stycken af Paganini, för att äfven ge prof på hvad han kunde åstadkomma som virtuos.

CARL BARCKLIND — KOMPOSITÖR. Den popoläre skådespelaren herr Barcklind har i dessa dagar äfven debuterat som — kompositör.

Från det Wiberghska musikförlaget föreligga nämligen tvänne opus af hans hand: "*Solfjädern*" Valse boston, och "*Minns du Frida?* visa vid piano.

Å barn- och ungdomsbjudningar

är

POMRIL

— som är alkoholfri —

bästa läskedryck.

KÖKSALMANACK.

Redigerad af
ELISABETH ÖSTMAN.

Ianeh. af Elisabeth Östmans Husmoderskurs i Stockholm.

FÖRSLAG TILL MATORDNING FÖR VECKAN 7—13 APRIL 1907.

SÖNDAG. Frukost: Smörgåsbord; chateaubriand med brynt potatis; mjölk; kaffe eller te med Hedvigs kaffetårta. Middag: Currysoppa; marinerad hafstunga med tomatsås och potatis; potatistårta.

MÅNDAG. Frukost: Smörgåsbord; ägg; fattiga riddare med sylt; mjölk; kaffe eller te. Middag: Pudding af kött med risgryn; nyponsoppa med vispad grädde och skorpor.

TISDAG. Frukost: Smörgåsbord; hafregrynsgröt med mjölk; stekt sill med grädde och lök samt potatis; kaffe eller te. Middag: Ångstekt refbensspjäll med potatis; enkel brulépudding.

ONSDAG. Frukost: Smörgåsbord; kallt refbenspjäll (rester från tisdag) med lingon och potatisbullar; mjölk; kaffe eller te. Middag: Rotpuré med rostadt bröd; kromgädda med smör, pepparot och potatis.

TORSDAG. Frukost: Smörgåsbord; hafremjölsvälling; sillsalad med skarpsås; mjölk; kaffe eller te. Middag: Ärter med fläsk; plättar med sylt.

FREDAG. Frukost: Smörgåsbord; hafregrynsgröt med mjölk; omelett med stufvad kalfnjure; mjölk; kaffe eller te. Middag: Dillkött på får med potatis; rabarberkräm med mjölk.

LÖRDAG. Frukost: Smörgåsbord; gratin på sill; ägg; mjölk; kaffe eller te. Middag: Ärtpuré med stekt bröd; köttbullar med potatismos.

RECEPT:

Marinerad hafstunga (f. 6 pers.). 2 kg. hafstunga, 2 msk. salt, 1 msk. fint hackad portug. lök, 4 msk. god matolja, saften af $^1/_2$ citron, 3 msk. mjöl.

Frityrdeg: 75 gr. mjöl, 1 dcl. ljumt vatten, 1 knifsudd salt, 1 litet ägg, 10 gr. smör, skiradt.

Till kokning: $^1/_2$ kg. flottyr.

Beredning: Fisken rensas, sköljes väl, och torkas med en fiskhandduk. Den flås därefter, filéerna utskäras, och dessa skäras itu på längden samt ingnidas med saltet. Fiskfiléerna läggas på ett flatt fat, öfverhälles med en blandning af löken, matoljan och citronsaften och få ligga 1 tim., hvarunder de vändas en gång.

Till frityrdegen torkas mjölet väl och siktas i ett fat, det ljumma vattnet tillsättes litet i sänder jämte saltet, äggulan och det skirade men afsvalnade smöret, hvarefter degen arbetas smidig och blank. Strax innan den skall användas nedskäres den till hårdt skum slagna ägghvitan. Flottyren upphettas i en långpanna. Filéerna torkas väl, öfverströs med mjölet, doppas i frityrdegen och stekas långsamt, tills de få gulbrun färg, då de läggas på gråpapper att afrinna. De beströs med litet fint salt, uppläggas på servett, garneras med citronskifvor och serveras med tomatsås.

Potatistårta (f. 12 pers.). 100 gr. godt smör, 300 gr. strösocker, 3 ägg, 150 gr. kokt, kall, rifven potatis, 150 gr. sötmandel.

Till pannan: $^1/_2$ msk. tvättadt smör (10 gr.), 2 msk. fint stötta skorpor.

Glasyr: 1 msk. franskt vin, 2 tsk. citronsaft, 100 gr. strösocker.

Beredning: Smöret tvättas och röres med sockret och äggulorna $^1/_2$ tim. Potatisen tillsättes jämte den skållade och rifna mandeln samt de till hårdt skum slagna ägghvitorna. Massan slås i en väl smord och brödbeströdd gjutpanna och gräddas i medelmåttig ugnsvärme omkr. 40 min. Tårtan tages ut ur ugnen och får stå 10 min., inman den stjälpes upp. När tårtan är kall, glaseras den och serveras med citronsås.

Endast några öre kostar desserten när man därtill använder antingen Lagermans Pudding, Gelé, Saft-kräm eller Glaçe. De äro lätta att tillaga, smaka förträffligt och hafva ett inbjudande och delikat utseende.

Pudding af kött med risgryn (f. 6 pers.). $^1/_2$ kg. stekt eller kokt kött, 2 msk. smör (40 gr.), peppar, salt, en stor saltgurka, 4 dcl. steksås eller buljong, 1 kkp. risgryn, $1^1/_2$ lit. oskummad mjölk, 1 ägg, 1 tsk. salt.

Till formen: $^1/_2$ msk. smör (10 gr.), 2 msk. stötta skorpor.

Beredning: Köttet skäres i tärningar, drifves genom köttkvarn och brynes i smöret samt kryddas. Gurkan skäres i skifvor. Risgrynen skållas i hett vatten, påsättas i den kokande mjölken och få under rörning koka, tills de äro mjuka, då de upphållas att kallna, hvarefter det uppvispade ägget och saltet iröras. En form smörjes och beströs med de stötta skorporna. Gröten blandas med köttet, ett hvarf af blandningen iläggas, steksåsen påhälles, därefter lägges ett hvarf af gurkskifvorna, så åter köttblandningen. Öfversta hvarfvet skall vara kött puddingen öfversiktas med stötta skorpor och gräddas i ugn samt serveras med steksås eller skiradt smör.

Enkel brulépudding (f. 6 pers.). 2 kkp. strösocker, 3 msk. kokande vatten, 5 stora ägg, 6 dcl. gräddmjölk, skalet af $^1/_4$ citron eller 2 rifna bittermandlar.

Beredning: Sockret brynes i en tackjärnspanna, spädes med det kokande vattnet och därmed beklädes en vacker bleckform. Gräddmjölken kokas upp och får kallna. Äggen och mjölken vispas väl tillsammans och smaksättes med citronskalet eller den skållade och rifna bittermandeln. Blandningen hälles i den beklädda formen och insättes i vattenbad i ugn att stanna och få en ljusbrun färg. Puddingen får afsvalna, uppstjälpes därefter och kan om så önskas garneras med sötmandel, skuren i strimlor.

Rotpuré (f. 6 pers.). 1 liten kålrot, 1 morot, 1 palsternacka, 1 selleri, 1 liten purjolök, $1^1/_2$ lit. vatten, 1 lit. efterbuljong, 1 msk. smör (20 gr.), $1^1/_2$ msk. mjöl, $^1/_2$ msk. salt, hvitpeppar efter smak, 2 äggulor, 1 dcl. grädde.

Beredning: Rötterna ansas på vanligt sätt, skäras i små bitar och påsättas i kallt vatten att koka mjuka, då de passeras. Smör och mjöl sammanfrässas, purén och den heta buljongen tillsättas, och soppan får koka 10 min., hvarefter den afsmakas. Äggulorna och grädden vispas i soppskålen och soppan tillslås under stark vispning. Den serveras med rostadt bröd.

Sillsalad (f. 6 pers.). 2 sillar, $^1/_2$ lit. kokt eller stekt kött skuret i fina tärningar, $^1/_2$ lit. rödbetor, skurna i fina tärningar, $^1/_2$ lit. potatis skuren i fina tärningar, 1 liten saltgurka, 1 msk. ättika, hvitpeppar, socker.

Till garnering: 2 hårdkokta ägg, persilja.

Beredning: Sillarna vattenläggas dagen förut, rensas, befrias från skinn och ben samt inklappas i en duk. De skäras i fina tärningar och blandas väl tillsammans med köttet, potatisen, rödbetorna och saltgurkan, skurna i fina tärningar. Ättika, peppar och socker tillsättas. Salladen packas hårdt i en med kallt vatten sköljd form, uppstjälpes och garneras med de hårdkokta och finhackade äggen samt den finhackade persilja. Sillsalad serveras med grädde och skarpsås.

Dillkött på får (f. 6 pers.). $1^1/_2$ kg. färbringa, $1^1/_2$ lit. vatten, 2 små msk. salt, 3 dillstjälkar.

Sås: 2 msk. smör (40 gr.), 3 msk. mjöl, 5 kkp. köttspad, 2 msk. ättika, 1 msk. socker, 3 msk. fint hackad dill, 1—2 äggulor.

Beredning: Bringan knäckes och tvättas med en duk doppad i hett vatten. Den påsättes i kokande vatten, skummas, saltas och dillstjälkarna iläggas. Köttet får därefter sakta koka med tätt slutet lock, tills det är mört eller 2—3 tim. Det upptages och skäres i för servering lagom stora bitar samt garneras med dill. Spadet silas och skummas.

Smör och mjöl sammanfrässas, köttspadet tillsättes litet i sänder, under flitig rörning och såsen får koka 10 min. Den afsmakas med ättika och socker, hvarefter dillen och den uppvispade äggulan tillsättas och såsen får sjuda, men ej koka.

Köttbullar (f. 6 pers.). 6 hg. benfritt oxkött, 1 hg. späck, 1—2 ägg, 2—3 kkp. vatten eller mjölk, $^1/_2$ kkp. stötta skorpor, $^1/_2$ tsk. hvitpeppar, 1 msk. salt, (1 msk. fint hackad portug. lök, $^1/_2$ msk. smör till löken).

Till stekning: 4 msk. smör (80 gr.), 9 kkp. kokande buljong eller vatten.

Beredning: Köttet tvättas med en duk, doppad i hett vatten. Späcket skrapas, skäres i tärningar tillika med köttet samt drifves 3 ggr. genom köttkvarn. Äggen och vattnet vispas upp, de stötta skorporna iläggas och få stå och svälla 1 tim. Köttet arbetas med kryddorna och skorpblandningen omkr. $^1/_2$ tim. eller tills färsen blir sammanhängande som en deg. Om så önskas tillsättes sist den fint hackade löken, fräst i $^1/_2$ msk. smör. En tackjärnspanna upphettas långsamt, smöret brynes däri. Köttbullarna formas med 2 träskedar, doppade i varmt vatten, och nedläggas i det heta smöret att brynas på båda sidor, de läggas därefter i en järnkastrull, det kokande vattnet påhälles, locket pålägges och köttbullarna få genomsteka under 1 fjärdedels tim.

Joko! Hvad skall jag använda till min Stortvätt?

Chromol-Såpan

tillverkas endast vid

A. P. Sjöbergs Fabriker :: MALMÖ.

ANNONSER skola vara inlämnade till Expeditionen senast fredag för att kunna införas i följande veckas nummer.

LEDIGA PLATSER

Kostnadsfritt. Om Ni genom *undervisning pr korrespondens* ämnar lära Er bokför., räkn., skrifn., svensk o. utländsk handelskorrespondens m. m., torde vårt nya *64 sidiga* rikt illustr *prospekt* vara af stort intresse för Er. Begär det! Det erhålles *gratis.*

Malmö Språk- & Handelsinstitut
Dir. *H. S. Hermod*, Söderg. 19 D, Malmö.

Vid Landskrona Elementarläroverk för Flickor

är en lärarinnebefattning ledig att tillträda vid början af nästa läsår med undervisningsskyldighet i engelska språket i sjette och sjunde klasserna, svenska på mellanstadiet samt historia och geografi. Begynnelselön 1,400 kr. jämte pensionsbidrag. Kompetens: högre lärarinneseminariet eller däremot svarande kompetens. Ansökningar, åtföljda af läkarebetyg, böra till skolstyrelsen insändas före den 15:de inst. april.

STYRELSEN.

FÖR ung bildad lärarinna, som utbildat sig till husföreståndarinna, finnes plats i skola att förestå och ansvara för köket, med biträde af tjänarinnor, samt undervisa skolans elever i enklare matlagning. Svar under adr. »Praktisk och bildad», Saltskog p. r.

Vid Simrishamns läroverk för flickor blifva h. t. 1907 följande lärarinnetjänster lediga: 1) Med undervisn. i språk. Kompetensvillkor: Högre lärarinne-examen. Lön 1,400 kr. 2) Två platser med undervisning i svenska ämnen. Lön 1,100 à 1,200 kr. 3) Med undervisning i förber. skolan samt handarbete och teckning. Lön 1,000 kr. Ansökningar insändas före den 15 april till skolans föreståndarinna.

UNDERVISNINGSVÅN småskollärarinna, hälst med elementarskolebildning och musikalisk, önskas genast vid bruk i Västra Värmland för undervisning af 2:ne gossar om snart 7 och 8 år. Hjälp med lättare husliga sysslor önskligt. Svar med uppgift om lönepret., ålder och om möjligt med fotografi till »F. H—r», Töcksfors.

GODA PLATSER för hushålls- och barnfröknar, sällskaps., värd., lärarinnor att söka gen. Inack.-Byrån, Norrköping. Rikstel. 916. Brefsvar mot 2 porto.

Lärarinneplatser.

Vid Sköfde elementarläroverk för flickor blifva trenne lärarinneplatser lediga att tillträda med nästk. läsårs början. 1) Undervisningsämnen: Kristendomkunskap o. kyrkohistoria samt svenska och litteraturhistoria. 2) Undervisningsämnen: Naturkunskap och matematik. Lön 1,400 kr. för läsår jämte pensionsbidrag. Kompetens: Högre lärarinneseminarium. 3) Undervisningsämnen: Geografi o. räkning. Lön 1,300 kr. för läsår jämte pensionsbidrag. Kompetens: hälst högre lärarinneseminarium. Ansökningshandlingar (äfven läkarebetyg), ställda till styrelsen torde insändas till läroverkets föreståndarinna till den 20 april.

Vid Ronneby samskola

blifver inst. höstterminen en lärarinneplats med hufvudsaklig undervisningsskyldighet i engelska och historia, ledig. Kompetens i teckning önskvärd. Löneförmåner 1,300 kr. pr år för 27 undervisningstimmar i veckan jämte pensionsbidrag. Ansökningar mottagas före 15 april under adress D:r J. Th. Grönwall, Ronneby.

Värdinna,

25—30 år, intelligent, bildad, musikalisk, gladlynt och med förmåga att sprida trefnad får plats hos 50-årig, ogift ämbetsman, bosatt i ett landsortsamhälle i mellersta Sverige. (Obs.! Intet landthushåll i vanlig mening!) Bref med fullständiga upplysningar om sökanden jämte fotografi sändas till »C. C. S.», adr. Gumælii Annonsbyrå, Göteborg.

Hushållerska.

Plats finnes för en verkligt kunnig och stadgad hushållerska med goda rekommendationer att sköta städning och matlagning för c:a 4 ungherrar (ingeniörer) å Helsingborgs kopparverk, Raus plantering adr. Helsingborg. Lön c:a 500 kr. och fri bostad.

MEDELÅLDERS bättre flicka, med godt sätt, anspråkslös, ordentlig, pålitlig, duglig, godlynt, kunnig i husagöromål, glansstrykning, linnesömnad, väfnad, erhåller plats i mindre familj. Goda betyg och ref. jämte fotografi och uppgift om löneanspråk önskas. Svar »Juristfamilj», Hernösand.

En sjuk fru

önskar till vårdarinna stark, välsinnad flicka, ej för ung. Adress jämte fotografi torde uppgifvas till »Godt hem», Norrköping p. r.

Epidemisjuksköterskebefattningen

i Silbodal, Värmland, sökes senast 20 april. Lön 500 kr., samt vid tjänstgöring fritt vivre och 25 à 50 öre om dagen. Provinsialläkaren Nordenadler, Årjeng.

Enkel, barnkär, bättre

flicka, ej under 20 år, önskas som sällskap och vårdarinna åt barnen. Svar med pret. och hälst fotografi till »Familjemedlem», Karlsborg p. r.

TVÄTTERSKA. Befattningen som 1 tvätterska vid länslasarettet i Söderhamn är ledig att tillträdas 15 inst. maj. Ansökningar, åtföljda af prästbetyg, intyg om kunskap att sköta tvättmaskin jämte andra kompetensintyg inlämnas före 25 inst. april till lasarettskontoret adr. Söderhamn, där upplysningar erhållas. Lasarettsdirektionen.

EN enkel flicka, ej för ung, frisk och med gladt lynne, får genast plats att sköta 2 barn om $^1/_2$ och 2 år samt biträda i hushållet. Kokerska finnes. Sommartid på landet. Svar med rek. fr. tidigare plats och foto., som return., till »Tjänstemannafamilj», Norrköping.

MODIST, hälst från södra Sverige, erhåller nu genast god årsplats hos E. G. Ahrborg, Sunne, (Värmland).

BÄTTRE, anspråkslös, hurtig flicka villig att taga hushållet och matlagningen ensam om hand får plats snarast. God lön. Svar till »Familjemedlem», Postkontoret, Vasagatan p. r.

FÖR snäll, ordentlig flicka, kunnig i matlagning, finnes plats i april att under husmoders ledning ensam sköta tre personers hushåll. Svar med betyg, ref., åldersuppgift, porträtt, anspråk till »Bildadt hem», Lund p. r.

En kunnig ordentlig hushållerska

eller kokerska erhåller förmånlig plats till landet; hög lön. Underköksa finnes. Svar Sundsby, Varekil.

EN kvinnlig elev i hönskötsel mottages af bildadt fruntimmer, ägarinna till ett nutida hönseri. Svar till »Östergötland 40», Iduns exp.

I enkelt hem i västgötastad finnes god plats för en anspråkslös i matlagning något kunnig flicka med jämnt och gladt lynne att förestå huset. Som matmodern är sjuklig, får vederbörande sköta hemmet; jungfru finnes. Frireligiös person antages icke. Svar med betyg, fotografi, uppgift å ålder och lönepret. till »Västgötahem», Iduns exp.

FRISK och snäll barnsköterska eller barnfröken, hälst kunnig i sömnad, erhåller förmånlig plats den 24 april hos läkarefamilj för två små barn. Goda ref. fordras. Svar med porträtt snarast möjligt till »Läkare», Skara p. r.

ANSPRÅKSLÖS, bättre, medelålders flicka, fullt kunnig i matlagning, bakning och handarbete samt villig att deltaga i allehanda husliga bestyr, med tillhjälp af tjänare, erhåller plats i mindre familj, sommartiden bosatt på landet annars i Stockholm. Bästa rek. godt ordningssinne och gladt lynne fordras. Ett i allo godt hem utlofvas. Svar med löneanspråk och åtföljdt af fotografi sändes till »1 maj 07», Iduns exp.

Ung barnkär flicka

med vana deltaga i husliga sysslor synnerligast sömnad erhåller god plats till 1 maj. Vidare genom Th. Tjäders Byrå A. B., Brunkebergstorg 12.

ATT gå frun tillhanda finnes plats i godt hem på landet. Den sökande bör vara på Herren troende samt vara kunnig i de sysslor som förekomma i ett hem. Den som har sinne för sjukvård har företräde. Svar märkt »Medlem af familjen», Tidningskontoret, Kungsgatan 14, Stockholm.

BARNFRÖKEN, frisk, ordentlig, pålitlig, kunnig i sömnad erhåller plats genast. Barnjungfru finnes. Lön 10 kr. pr mån. Svar med foto och rek. till fru Key Åberg, Kvarnarp, Eksjö.

Enkel, arbetsam

stadgad flicka, kunnig i husliga göromål, erhåller god plats 1:sta april. Svar märkt »A. O.», Kongelf p. r.

EN bättre flicka, enkel, anspråkslös, kunnig i matlagning m. m. får plats den 24 april på Djursholm i fint, äldre två personers hem, med daglig hjälp till städning, diskning m. m. Svar med uppgift å lön m. m. till »Hjälp och sällskap», Allm. Tidningsk. Gust. Adolfs torg.

Kvinnligt samarbete.

En dam, som i åratal sysslat med téaffär önskar härmed komma i samarbete inom branschen med angenäma, energiska damer, ägande stor bekantskapskrets. God förtjänst och reel behandling utlofvas. Téet är packadt och sändes fraktfritt till alla delar af landet. Svar till »Kvinnligt samarbete», Iduns exp.

En arbetsam och rask hushållerska

med ordningssinne och punktlighet samt kunnig i såväl enklare som finare matlagning och försedd med goda betyg, erhåller plats den 1:sta maj vid herrgård i mellersta Sverige. Lön 300 kr. till person som passar till platsen. Svar märkt »Punktlig» sändes under adress S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm.

Husjungfru,

proper, ordentlig och fullt kunnig, får plats 15 april. Goda rek. fordras. Fru Victor Larson, Kungsgatan 32, Eskilstuna.

Vid Sundsholms Sanatorium pr Mahult för (20) lungsjuka är husföreståndarinneplatsen till ansökning ledig och torde reflekterande däräå snarast insända sin ansökan åtföljd af ref., fotografi samt af sådana handlingar, hvilka styrka den sökandes kompetens. Platsen bör kunna tillträdas omkring den 1 juni. Ansökningar ställas till styrelsen för aktiebolaget Sundsholms Sanatorium, adr. Halmstad.

NÜRNBERGS PILSNERDRICKA

Allm. 3048. Riks. 794.